

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Andra Kammaren. N:o 34.

Onsdagen den 18 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträden den 9 och 11 innevarande april förda protokoll.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. friherre *F. von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående ombyggnad af kongl. stora teaterns hus m. m.

Den kongl. propositionen begärdes på bordet och bordlades.

§ 3.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:

Riksdagsmannen herr Emil Olsson är sängliggande sjuk i ledgångsrheumatism och derigenom tills vidare förhindrad att infinna sig vid riksdagen, betygar Stockholm 17 April 1888.

A. Nettelblad
legit. läkare.

§ 4.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af statsbidrag för ny reglering af Luleå stad i följd af den staden år 1887 öfvergångna brand.

§ 5.

Efter föredragning vidare af de i senaste sammanträdet aflemnade motioner, hänvisades

herr *F. G. Sandwalls* motion, n:o 185, till Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 2; och

herr *Lasse Jönssons* motion, n:o 186, till tillfälliga utskottet n:o 4.
Andra Kammarens Prot. 1888. N:o 34.

§ 6.

Föredrogos och bordlades för andra gången

statsutskottets utlåtande n:o 9; samt

sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 3.

§ 7.

Enligt kammarens förut fattade beslut, företogs nu till behandling bevillningsutskottets betänkande n:o 8, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

Sedan Riksdagen till pröfning och afgörande förehaft bevillningsutskottets betänkande n:o 1, angående vissa delar af tullbevillningen, hade utskottet öfvergått till de i samma betänkande icke afhandlade framställningar angående omförmälda bevillning, hvilka framställningar innefattades *dels* i Kongl. Maj:ts till utskottet öfverlemnade propositioner n:o 2, angående förhöjning af bränvinstillverkningsskatten samt i tullsatserna för bränvin och tobak m. m., och n:o 6, angående tillägg till § 9 i de vid gällande tulltaxa fogade underrättelser om hvad vid taxans tillämpning iakttagas bör, *dels* i följande från kamrarne till utskottet hänvisade motioner, nemligen:

inom *Första Kammaren* väckta:

n:o 20 af herr *P. Reuterswärd*, om ändringar i gällande tulltaxa;

n:o 21 af herr *S. A. Hedlund*, om tull på ull, lin, hampa och bomull;

n:o 39 af herr *Johan Boström*, om tull å glaspulver;

n:o 52 af herrar *P. M. Söderberg* och *O. Larsson*, om tull å vissa landtbruksprodukter m. m.;

n:o 53 af herr *P. M. Söderberg*, om tull på vissa slags bundna böcker och kartverk m. m.;

n:o 56 af herr *L. O. Smith*, om beviljande af exportpremier å smör eller tullfrihet för säd, som användes till kreatursfoder i ändamål att tillverka smör för export;

n:o 61 af herr *J. Pehrsson*, om förhöjd tull å krita;

n:o 62 af herr *J. Pehrsson*, angående tull på torfströ och torfmuall;

n:o 63 af herr *C. F. Wærn*, angående fortfarande tullfrihet för oblekt juteväf eller beredande, i annat fall, af utväg för exportörer af varor i omslag af utländsk sådan väf att erhålla restitution af den för väfven erlagda tull;

samt inom *Andra Kammaren* väckta:

n:o 8 af herr *E. W. Carlson*, om förhöjning i tullen å tafflar, pianinon, flygelpianon, orgelverk m. m.;

- n:o 50 af herr *J. Eliasson*, om ändringar i gällande tulltaxa;
 n:o 53 af herr *L. F. Odell*, om nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat samt upphörande af tullen å lysoljor;
 n:o 55 af herr *J. Ericson* i Borekulla, om förhöjning i tullen å arbetade trävaror;
 n:o 63 af herr *E. W. Carlson*, om nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat;
 n:o 81 af herr *H. M. Kilman*, om åsättande af tull å fläsk;
 n:o 82 af herr *C. J. Jakobson* m. fl., om tull å trädskolealster, krukväxter, samt blommor och blad;
 n:o 85 af herr *H. Andersson* i Bringåsen, om åsättande af tull å hästskulptur, oxar, tjurar och kor samt ladugårdsprodukter;
 n:o 101 af herr *G. Berg*, om förhöjning i tullen å "Lim: andra slag" samt åsättande af tull å "Tågvirke: nytt";
 n:o 102 af herr *A. E. Petersson* i Hamra, om tull å kemiskt-tekniska fabrikat;
 n:o 111 af herr *E. W. Carlson*, om tull på psalmböcker och andra på svenska språket tryckta, bundna böcker m. m.;
 n:o 115 af herr *J. Anderson* i Tenhult m. fl., om ändringar i tulltaxan;
 n:o 130 af herr *C. G. Bergendahl* m. fl., om ändringar i tulltaxan;
 n:o 136 af herr *P. Pehrson* i Törneryd, om åsättande af tull å spannmål, fläsk, smör m. m.;
 n:o 147 af herr *P. Svensson* i Brämhult m. fl., om åsättande af tull å majs, fläsk, smör, potatismjöl och stärkelse;
 n:o 156 af herr *G. A. Wändahl*, om förhöjning i tullen å kaffe; samt
 165 af herr *Liss Olof Larsson*, om förhöjning i tullen å cigarrer och cigaretter.

Utskottet hade emellertid ansett sig icke böra stanna vid att i anledning af nämnde motionärers yrkanden taga i öfvervägande lämpligheten af de bestämmelser, hvilka i nu gällande tulltaxa meddelas angående de i motionerna omhandlade artiklar, utan med afseende å flere andra artiklar begagnat sin grundlagsenliga rätt att i bevillningsfrågor sjelft väcka förslag.

Med iakttagande af den ordning, hvori de olika slagen af artiklar förekomma i tulltaxan, hemställde utskottet under *punkten 1*

att Riksdagen måtte å *album* sätta en tull af 2 kronor för 1 kilogram, med förklarande tillika, att vid förtullningen skall, såsom hittills, iakttagas, att afdrag i vigten ej göres för fodral och pappersomslag.

Ang. tull å
album.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Hederstierna: Herr talman, mine herrar! Icke så mycket i afseende på den nu föredragna punkten, utan desto mera

Ang. tull å
album.
(Forts.)

derför, att den är den *första* i detta betänkande, har jag begärt ordet för att få yttra mig mot betänkandet i dess helhet. I ingressen uttalar utskottet, att "utom de artiklar, vid hvilkas tullsatser utskottet icke kunnat röra på grund af traktaterna, har utskottet förbigått en mängd, i fråga om hvilka utskottet ej ansett sig kunna afgöra, i huru stor grad en å dem lagd eller ökad tullsats skulle komma att medföra men för andra industrigrenar", och utskottet anser därför, att för frågans fullständiga utredning fordras en särskildt därför tillsatt komité, om hvars tillsättande det också i en senare punkt, den 165:e, gör framställning. Man hade då haft skäl att vänta, att det icke sjelf skulle hafva föreslagit Riksdagen att besluta nya skyddstullar eller ökade sådana i andra fall, än der utskottet kunnat ådala och för kammaren framlägga fullt giltiga skäl till att de tullar, som föreslagits, voro behöfliga och gagnande för de näringar, till hvilkas skydd de varit afsedda, och på samma gång, att de icke voro till men för de andra industrigrenarna. Detta är emellertid så långt ifrån att hafva varit fallet, att jag snarare skulle vilja påstå, att det finnes högst få om ens några punkter, hvari en fullständig utredning förefinnes. Utskottet motiverar i allmänhet sina förslag med en förklaring, att det anser, att den eller den tullen skulle vara lämplig, eller dermed, att det kommit till den öfvertygelse, att det och det beloppet borde vara lämpligt. Men det torde väl icke vara nog med, att utskottet sjelf vunnit en sådan öfvertygelse. Vigtigare torde det väl vara, att det kunnat öfvertyga kammaren om sina åsikter, men för att detta skulle kunna vara möjligt, hade det väl också måst framlägga de skäl, som i detta fall varit för detsamma bestämmande. Jag skall icke trötta kammaren med att ur betänkandet framställa bevis för detta mitt påstående, ty jag är förvissad derom, att kammarens ledamöter vid genomläsandet af betänkandet kommit till den öfvertygelse, att utskottet icke åstadkommit den utredning som för dessa viktiga beslut varit nödvändig. Då nu en så vigtig lagstiftningsfråga, som denna, hvilken djupt ingriper i hela vårt näringslif, man enligt mitt förmenande icke får gå så lättsinnigt till väga att endast hänvisa till tycke och enskild fattad öfvertygelse, i stället för att utreda frågan i alla dess olika skeden och framvisa hvad de föreslagna tullarne kunna hafva för olika inflytande på de olika näringsgrenarne, och då utskottet dessutom funnit skäl — och det med rätta — att hemställa, att denna fråga måtte varda af en särskild tillsatt komité utredd, synes mig, att alla dessa tullar, för hvilka utskottet icke kunnat ådaga bestämda skäl, också borde hänvisas till samma komité. Härigenom skulle man ju icke förlora något, åtminstone icke mera, än att det komme att dröja ett eller annat år med tillämpningen af de tullar, efter hvilkas införande man nu så ifrigt längtar, men i stället få en fullständig och på sakkunskap grundad utredning af frågan. Under sådana omständigheter, då så icke skett, kan jag för min del icke annat än motsätta mig alla sådana förslag till nya eller förhöjda tullar, för hvilka utskottet icke framställt fullständiga skäl.

I afseende å den nu föredragna punkten är den af relativt ringa betydelse, men oaktadt den deri föreslagna tullen på färdiga fabrikat icke kan utöfva något särdeles stort inflytande på våra förhållanden, vill jag dock yrka afslag derå, på den grund, att utskottet icke visat behöfligheten af denna tull. Utskottet säger, att den nu åsatta tullen af 1 krona per kilogram är påtagligen alltför låg för att våra bokbindare och portföljmakare skulle kunna med framgång täfla med utlandets, särskildt Tysklands, fabrikanter, och därför föreslår utskottet en förhöjning af denna tull till två kronor, under antagande att, om den svenska marknaden genom en ökad tull i någon mån tillförsäkrades våra portföljmakare, förfärdigande af album skulle för dessa löna sig och inom landet komme att drifvas en nu försummad gren af bokbinderiarbete. Men utskottet visar icke några skäl, hvarföre dessa förutsättningar blifvit sannolikhet. Man måste verkligen fråga sig: finnes det då någon sannolikhet att våra bokbindare och portföljmakare skola efter denna tullförhöjning finna mera skäl att egna sig åt denna verksamhet än de förut gjort?

Af dessa skäl ber jag få yrka afslag å den nu föredragna punkten.

Häruti instämde herr *Stockenberg*.

Herr E. G. Boström yttrade: Det förvånar mig icke, att den förste talaren, som han uttryckte sig, icke kan vara med om det förslag, utskottet framställt, ty detta är ju helt naturligt, då han från sin ståndpunkt anser tullar skadliga, under det att utskottet betraktar dem såsom behöfliga och nyttiga. Han yttrade, att utskottet icke förmått ådagalägga, att dessa tullar i och för sig äro nödvändiga, eller att de icke verka skadligt för andra näringar, äfvensom att utskottet icke för sina förslag framlagt andra skäl, än att utskottet "anser", att utskottet "håller före" och dylikt. Det är klart att vid åsättande af tullsatser det icke är möjligt att framlägga några objektiva skäl. Tullsatserna äro nemligen grundade på probabilitetskalkyler. Man vet att den utländska produktionen är till skada för den inhemska och att det enda medlet att skydda sig mot den förra är att utestänga densamma. Man vet också, att enda sättet att göra detta är, att försvåra importen från utlandet. Utskottet har framlagt de skäl, som för utskottet varit bestämmande, något annat eller mera har det icke kunnat göra. Samma talare yttrade också, att det icke är nog att utskottet är öfvertygad om nyttan och nödvändigheten af det föreslagna, utan att äfven kammaren borde af utskottet bibringas denna öfvertygelse, men det är just för detta, som vi äro samlade till öfverläggning. Som sagdt, det är en principiell åtskilnad oss emellan, som icke kan utjemnas. Hvad nu särskildt den förevarande punkten beträffar, förmenade talaren, att den föreslagna tullsatsen visserligen vore af ringa betydelse, men att det likväl icke vore visadt, att den skulle blifva till gagn för bokbindarne och portföljmakarne. För min del anser jag, att då den nuvarande tullsatsen icke gör

Ang. tull å
album.
(Forts.)

Ang. tull å album.
(Forts.) det möjligt för dessa yrkesidkare att drifva denna näring, så är det väl antagligt, att en ökning i tullsatsen skulle för dem medföra en förändring till det bättre. Det är också derföre utskottet föreslagit denna tullförhöjning. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i denna punkt.

Vidare anfördes icke. Efter det herr talmannen gifvit propositioner enligt de olika yrkandena biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkterna 2—4.

Biföllos.

Ang. tull å beck. I punkten 5 hemställde utskottet:

att å *beck* och *beckolja* måtte sättas en tull af 2 kronor för 100 kilogram, kärlens vikt inberäknad.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr Brodin, som yttrade: Då utskottet föreslagit tull på *beck*, under förutsättning att tull äfven skulle åsättas *tjära*, så hemställer jag, om det icke vore skäl att behandla denna punkt i sammanhang med den, som berör frågan om tull på *tjära*. Ty om tull kommer att åsättas *beck*, bör också *tjära* draga tull, och skall *tjära* bibehållas tullfritt, så bör förhållandet blifva detsamma med *beck*. Saken är den, att det *beck*, som importerast till Sverige hufvudsakligen kommer från Finland och icke är helt och hållet afsedt till förbrukning inom landet utan äfven till export. Nu är det sedan gammalt så, att *beck* och *tjära*, exporterade från Stockholm, betinga högre pris än då export sker från andra afskeppningsorter af samma varor. Det är sålunda en fördel för exportörerna i Stockholm, att de kunna inköpa *beck* och *tjära* från Finland samt sedan vräkning af varorna skedt här, exportera desamma till utlandet. Efter som i Sverige tillverkas mera *tjära*, än som förbrukas inom landet, så kan importen af *tjära* från utlandet på intet vis inverka på priset inom landet, men exportörerna i Sverige kunna hafva fördel af en dylik import.

På de skäl, jag anført, anhåller jag att få hemställa, att denna punkt får behandlas i sammanhang med förslaget till tull på *tjära*.

Vidare anfördes ej. Herr talmannen framställde till en början proposition på herr Brodins yrkande om uppskof med afgörandet af denna punkt, tilldess frågan om tull på *tjära* blifvit behandlad; men blef detta yrkande af kammaren afslaget.

I fråga om den föreslagna tullsatsen biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkterna 6 och 7

Biföllos.

Punkten 8.

Under n:r 47 upptager gällande tulltaxa *naturliga blommor*, *Ang. tull å blommor.* friska eller torkade, ej hänförliga till apoteksvaror med en tullsats af 30 öre för 1 kilogram. I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 82, hade herr *C. J. Jakobson* med flere yrkat, att Riksdagen måtte bestämma tullen för blommor, naturliga, friska eller torkade äfvensom qvistar och blad, ej hänförliga till apoteksvaror till 30 procent af värdet.

På anförda skäl hemställde emellertid utskottet under förevärande punkt,

att Riksdagen måtte å naturliga blommor äfvensom qvistar och blad, friska eller torkade, ej hänförliga till apoteksvaror, sätta en tull af 2 kronor för 1 kilogram.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Wittrock: Herr talman! Mine herrar! Till en början får jag bekänna, att jag är af samma mening som utskottet i det afseendet, att en tull bör åsättas blommor och liknande trädgårdsprodukter. Trädgårdsnäringen arbetar nemligen under så tryckta förhållanden, att den med den största svårighet kan hålla sig uppe. Särskildt med afseende på drifning af blommor äro förhållandena sådana, att en konkurrens med sydliga länder, till exempel södra Frankrike och Italien, för hvilken den nu är utsatt, är rent af omöjlig. För drifvande af blommor fordras så dyrbara apparater. så stor arbetsskicklighet och omsorg, att denna näring, enligt min mening, är i synnerligen stort behof af skydd. Utskottet har här föreslagit en tull af 2 kronor per kilogram dels för blommor, dels för blad och dels för qvistar. Hvad beträffar blommor och blad, anser jag, att den derå föreslagna tullen är någorlunda väl afvägd, dock ej så, att jag anser den fullt rigtig. Den borde efter mitt förmenande, vara högre. Afskurna blommor, som hit införas, hafva ett mycket högt värde — jag menar då med värde det pris, som af importören betalas för dem jemte frakten, och ej det värde, till hvilket de här försäljas, ty det är ungefär tre gånger så stort som importpriset. Jag skall be att få nämna några exempel på värdet af de vanliga, afskurna blommor, som införas hit. Ett kilogram rosor, som under vintern och våren införas, hafva ett värde af 12—16 kronor; ett kilogram liljekonvaljer omkring 15 kronor, således ungefär samma pris; ett kilogram röda kamelior 15—20 kronor och ett kilogram hvita kamelior 28—35 kronor. Ungefär samma importvärde hafva också åtskilliga slag af allmänt använda blad, till exempel Cycas, Adiantum och lagerblad. Nu har utskottet

Ang. tull å
blommor.
(Forts.)

tagit till norm att sätta tullen till 20 procent af värdet, men om vi jemföra detta med två kronor, finna vi, att 2 kronor ej utgöra 20 procent af värdet. Tullen skulle i sådant fall sättas åtminstone till 3 kronor. För min del tror jag, att i detta fall en tull på 30 procent vore lagom, i hvilket fall den skulle utgöra ungefär fem kronor. Jag anser, att denna tull på 30 procent vore den passande, särskildt med stöd af den verkan, som den af kammaren år 1885 på herr Jöns Rundbäcks förslag åsatta frukttullen haft. Dess verkan har nemligen från flere synpunkter varit synnerligen välgörande. Först och främst har denna frukttull minskat importen i högst betydlig grad. År 1885, strax innan tullen inträdt, importerades till Sverige frisk frukt och grönsaker, väsentligen vinteräpplen, för 456,559 kronor. Året derpå sjönk denna import till 180,935 kronor, således betydligt mindre än hälften. Genom tullen inträffade, att vinteräpplen af svensk produktion, som förut knappast varit säljbara, nu blefvo efterfrågade, så att de kunde säljas. Någon betydligare stegring i priset förmärktes visserligen ej, utan blott i ringa grad, men för många producenter blef det möjligt att sälja sin frukt, och det är ju det väsentliga. Dessutom tillkommer, att staten derigenom gjorde en vinst på nära 90,000 kronor. Jag anser därför, att en tull af ungefär 30 procent borde sättas på lyxartikeln afskurna blommor och blad, som importeras från sydliga länder.

Hvad beträffar artikeln qvistar, har den ett högst obetydligt värde i jemförelse med blommor och blad. De qvistar, som hufvudsakligen importeras, äro af Cypress och Thuja, och deras värde är blott 25—30 öre per kilogram. Derfor tycker jag, att det icke är rimligt att sätta en tull af två kronor på föremål, som ega ett så ringa värde. På dem skulle en tull af 20—30 öre vara fullkomligt tillräcklig.

På grund af hvad jag nu anført, ber jag att få anhålla om återremiss af betänkandet i denna punkt, i det syfte jag här antydt.

Herr E. G. Boström: Jag vågar icke bestrida de faktiska upplysningar som den förre talaren lemnade i fråga om qvistar; men jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att det för utskottet varit omöjligt att vidtaga sådan ändring, som han föreslagit. I det statistiska material, som utskottet haft till sitt förfogande förekommer icke artikeln qvistar. Derfor har det varit fullkomligt omöjligt att skilja, i hvad mån särskildt blommor, blad, qvistar ingått i densamfälda rubriken: naturliga blommor. Vidare är det säkert att blommorna spela den öfvervägande rolen derinom, och talaren har ju sjelf medgifvit, att tullen på dem icke är för hög utan snarare motsatsen.

Jag tror icke att det låter sig göra att sönderdela tulltaxan i allt för många rubriker, ty derigenom blefve tullbehandlingen försvårad. Och den obetydliga rol, qvistarne spela, anser jag ej böra utgöra skäl att vidtaga någon ändring, äfven om den föreslagna tullsatsen ej skulle för dessa vara den lämpligaste.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkten 9.

*Ang. tull å
blomsterlökar.*

I denna punkt hemställde utskottet, att å *blomsterlökar* måtte sättas en tull af 1 krona för 1 kilogram.

Reservationer emot denna utskottets hemställan hade anmälts dels af herrar *W. Tham, L. A. Forssman, E. V. Carlson* och *S. Cederschiöld*, hvilka ansett, att för ifrågavarande artikel tullfrihet fortfarande borde bibehållas;

och dels af herr *P. E. Lithander*.

Efter ärendets föredragning anförde:

Herr Cederschiöld: Herr talman, mine herrar! Såsom herrarne behagat finna af de vid utskottets betänkande fogade reservationer har jag ej kunnat biträda utskottets förslag i denna punkt. Till stöd för sitt förslag om åsättande af tull å blomsterlökar af en krona per kilogram anför utskottet allenast den omständighet, att utskottet tillstyrkt tull å blommor och lefvande växter, men denna omständighet ensam synes mig dock icke innebära skäl för bestämmande af tull å blomsterlökar. Det torde väl också hafva varit något annat, som legat till grund för utskottets förslag. Man har nog föreställt sig, att blomsterlökar kunna framalstras här i landet och att trädgårdsodlarne därför skulle lida skada genom den utländska importen af sådana lökar.

Så lär dock icke vara förhållandet. Jag har sökt härom göra mig underrättad hos de mest sakkunniga, det vill säga trädgårdsodlarne sjelfve, och flera sådana hafva enstämmigt förklarat, att de flesta sorters blomsterlökar icke kunna framalstras här, hvarför en tullsats af en krona per kilogram skulle för trädgårdsodlarne verka icke till gagn, utan tvärtom till skada. Under sådana förhållanden och då man väl icke kan betrakta blomsterlökar såsom en lyxartikel och af sådan grund beskatta dem, synes det mig icke vara skäl att belägga dem med tull; och anhåller jag därför, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan i förevarande punkt.

Vidare yttrades icke. Herr talmannen gaf först proposition på bifall till utskottets hemställan och derefter på afslag i densamma; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Då votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 9:de punkten af betänkandet n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, är utskottets nämnda hemställan af kammaren afslagen.

Omröstningen utföll med 134 ja mot 77 nej; varande alltså utskottets hemställan af kammaren bifallen.

Punkterna 10—12

Biföllos.

*Ang. tull å
bokstafs-
stämplar.*

I punkten 13 hemställde utskottet på anförda skäl, att å bokstafsstämplar och boktrycksstilar måtte sättas en tull af 25 öre för 1 kilogram.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Gibson: Det är naturligt att ett så omfattande arbete, som utskottet under senaste tiden förehaft, icke kunnat utföras till allmän tillfredsställelse icke ens bland dem, som tillhöra det tullvänliga partiet. Det hade, såsom den förste talaren i dag antydde, i många hänseenden varit lämpligast, om de flesta af betänkandets 166 punkter blifvit hänvisade till och granskats af en särskild komité, af sakkunnige personer och yrkesmän. Men jag måste likväl tillstå, att utskottet i de flesta punkterna lyckats öfver min förväntan väl.

Hvad särskildt denna punkt beträffar, synes det mig, som borde utskottet hafva grundat sin utredning på starkare motiv än här förekomma och icke endast på jämförelsen af den import som egde rum före 1874 — eller omedelbart före det stora steg framåt som tryckerierna då gjorde — med den import som egt rum under senaste åren, samt på de uppgifter som inkommit från en känd och aktad firma här i staden.

Tullen på bokstafsstämplar och boktrycksstilar förefaller mig såsom en orättvisa mot åtskilliga andra näringar, nemligen tidnings- och boktryckerierna samt de mindre tryckerierna i öfrigt. Här föreligger nu förslag om tull på stilar och klichéer, och på papper hafva vi redan en tull af 10 öre per kilogram. De stilar, som hittills egentligen tillverkats i Sverige, äro de så kallade textstilarne, medan de så kallade accidenstrycksstilarne måst importeras, därför att vi ej kunnat med någon fördel utföra den mångfald af olika typer, som bland dem förekomma. När man nu betänker, att en stiluppsättning till en tidning i allmänhet kostar ungefär 17,000 mark, så skulle, om denna tull antages, tidningen

drabbas af en utgift på omkring 2,500 kronor, och då dessa stilar vanligen räcka blott 3 å 4 år, blir det en ganska dryg skatt, man pålägger dessa tryckerier, dess mera beaktansvärd, som under senare åren uppstått en mängd mindre tidningar, bland hvilka kanske flertalet äro protektionistiska, och hvilkas kamp för tillvaron genom dessa ökade omkostnader skulle komma att betydligt försvåras. Jag nämnde, att accidenstrycket förekommer i en sådan mängd olika typer och stilar, att det icke kan tillverkas här i landet, utan måste importeras från Tyskland. Den svenska firma, jag nyss hänсыftade på, har uppgifvit, att en beställning å 250 kilogram stilar hos den tyske fabrikanten betingar ett pris af 1 krona 66 öre per kilogram fraktfritt i Stockholm. Detta kan visserligen vara sant med afseende å ett sådant mindre parti, men för partier öfverstigande detta, erhålles 10, 15, ja, enligt hvad jag hört uppgifvas, ända till 20 procents rabatt, och i dessa fall skulle tullen komma att uppgå till 15 procent af varans värde. Skall nu denna tull blifva till något gagn för de nuvarande stilgjuterierna? Här finnas mig veterligen i Sverige icke några andra stilgjuterier än det, som innehafves af den förut nämnda firman, jemte ett i Lund, hvilket sistnämnda dock jag tror för närvarande är så godt som nedlagdt. Det är således vid denna förut omnämnda firmas uppgifter vi skola trygga oss. Den uppgifver sjelf, att den icke är betjenad med mindre tullskydd än 40 öre. Således kan icke importen utaf stilar hämmas med nu föreslagna tullskydd af 25 öre. Se vi åter till, hvilka siffror förekomma i utskottets betänkande rörande importvärdet, så finna vi, att detta importvärde fallit i ganska betydlig mån. Det utgjorde nemligen år 1884 302,320 kronor, under det att det deremot år 1886 gått ned till 161,200 kronor. Detta angifver också, att denna firma har en sig ständigt ökande verksamhet. Hvad nu beträffar dessa 161,200 kronor, så förekomma, som jag nämnde, afven accidensstilarna här. Dessa måste vi i alla fall importera. Fråndraga vi nu värdet af dessa accidensstilar, så kvarstår ett ganska ringa belopp. För detta ringa belopp skulle vi pålagga samtliga dessa tidningstryckerier och mindre tryckerier en ökad utgift, som, enligt hvad jag anser, är så mycket mera oberättigad, som stilgjuterierna här i Sverige — såsom jag hört uppgifvas och med ganska stor visshet kan påstå — för närvarande icke ega sådana maskiner de borde använda. I Tyskland har nemligen på sista tiden så kallade "komplettmaskiner" börjat användas. I dessa ingjutes en legering, bestående af antimon, bly och koppar, och stilarne utkomma fullfärdiga och kompletta utan efterarbete. Här förekomma visserligen något likartade maskiner. Men stilarne måste dock poleras för hand och förbättras efteråt; och detta utgör en ganska betydlig kostnad. Och om man fråndrager denna kostnad, skulle det kunna hända, att man nedkomme till ett pris, som liknar de tyske fabrikanternas. En bland de förnämsta stilfabriker i Tyskland, sysselsätter icke mindre än 60 sådana komplettmaskiner.

På grund af hvad jag nu nämnt synes det mig, som vore det skäl att återremittera denna punkt. Jag ber därför att få yrka

*Ang. tull å
bokstafs-
stämplar.
(Forts.)*

Ang. tull å
bokstafs-
stämplar.
(Forts.)

återremiss i syfte att utskottet behagade taga i närmare öfvervägande, huruvida tull å bokstafsstämplar och boktrycksstilar är nödvändig, eller om denna fråga ej lämpligen bör behandlas af den i 165 punkten föreslagna komité.

Herrar *A. W. Carlson* och *Wittrock* instämde med herr *Gibson*.

Vidare anförde:

Herr *Broström*: I likhet med den föregående talaren, anser jag denna punkt så litet utredd, att det behöfves en bättre utredning än den bevillningsutskottet åstadkommit. I tulltaxan har man ju alltid hittills åtminstone sökt få så klara och tydliga bestämmelser, att så litet missförstånd som möjligt måtte ega rum vid sådana varors införande, som äro underkastade tull. Här talar bevillningsutskottet om någonting som heter "bokstafsstämplar" och "boktrycksstilar". Bokstafsstämplar äro — för så vidt man vill begagna det typografiska språket — icke stilar, hvarpå man trycker böcker, utan i stål graverade typer, som begagnas för att åstadkomma så kallade matriser, hvarigenom stilarne sedan gjutas. Jag tror knappast bevillningsutskottet kunnat mena sådana. Kommer nu denna tull, som är föreslagen, att antagas af Riksdagen, torde de stilar, som gjuterifirman *Norstedt & Söner* talat om såsom "accidensstilar" — sådana typer, som begagnas för accidenstryck och på hvilka denna firma alls icke tyckes önska tull, emedan den säger, att den i allmänhet icke kan förfärdiga sådana — att gå under rubriken "bokstafsstämplar".

Hvad återigen beträffar botrycksstilarna, så synes det vara ganska hårdt, att 300 af Sveriges boktryckare skola åläggas en så hög skatt, som här är föreslagen, till ett enda stilgjuteri. Dertill komma dessutom minst 3 å 400 så kallade "accidenstryckerier", af hvilka flera äro anmälda enligt tryckfrihetsförordningen, andra deremot icke. Ett medelmåttigt landsortstryckeri har omkring 6,000 kilogram stilar. Och det är mycket riktigt hvad den förste talaren nämnde, att man icke kan påräkna, att en sådan uppsats af stilar står mer än 4 eller högst 5 år. Derför blir den föreslagna tullen en ganska dryg beskattning. Dock — om det vore någon industriidkare, som hade gagn af denna skatt, skulle man kanske säga mindre derom. Då finge väl Sveriges boktryckare underkasta sig denna skatt. Men hvem skördar vinsten här? Jo, det är statskassan. Men med de många tullar, som här blifvit föreslagna förmodar jag bevillningsutskottet i detta afseende icke tänkt så mycket på statens kassa, som fastmera på att hjälpa denna industri. Saken ställer sig ju dock så, att utskottet icke ansett sig kunna bifalla det höga tullskydd *Norstedt & Söner* föreslagit, nemligen 40 öre pr kilogram, utan förklarat, att ett lägre belopp af 25 öre vore tillfyllestgörande, väl tänkande, att något är bättre än intet. Men den som då skördar vinsten, det blir statskassan; den som förlorar, det blir boktryckarne; och jag tror icke, att *Norstedt & Söner* komma att förtjena ett öre härpå. Jag tror nemligen icke,

att våra boktryckare — huru stora patrioter de än äro — om det är fråga t. ex. om ett parti stil af endast 250 kilogram, köpa af Norstedt & söner och betala ett högre belopp, då de kunna få alldeles samma qvantitet från utlandet för billigare pris; ty billigare blir det, äfven med en tull af 25 öre per kilogram.

Den ifrågavarande stilgjuterifirman, Norstedt & Söner, talar om att den utländska varan icke skulle hafva något företräde framför den inhemska, utan säger att den inhemska är fullt jemförlig med den utländska. På grund af egen erfarenhet måste jag dock säga, att de stilar jag köpt af Norstedt & Söner icke kunna jemföras med dem jag köpt af de bästa stilgjuterifirmorna i Tyskland.

Då utskottet i sitt betänkande gått längre än till och med denna firma, som här skulle skyddas, har önskat eller synts önska, och föreslagit tull på *alla* slags stilar, äfven dyrbara rubrik- och accidenstrycktyper, ehuru ingen stilgjuterifirma här i vårt land kan åstadkomma sådana stilar och till och med den största utländska firma icke förfärdigar alla accidenstrycktyper — hvarför till och med ett ganska medelmåttigt tryckeri i en landsortsstad måste vända sig till kanske 3 å 4 utländska firmor för att få sitt tryckeri något så när fullständigt —, så finner jag det helt och hållet gagnlöst att pålägga denna skatt, och anhåller jag därför, herr talman, att få yrka afslag på hela punkten i fråga.

Herr Gumælius: Förmodligen därför att jag förut varit boktryckare, ehuru jag nu sålt mitt boktryckeri, har jag fått besök i denna fråga dels af boktryckare, dels också af boktryckeriarbetare i Stockholm, hvilka från sina olika synpunkter hafva visat sig intresserade af saken och önskat att jag måtte framföra deras mening. Så har jag också här i dag fått en skrivelse ifrån några af dem. Och likasom vi här i kammaren sett, att denna fråga icke tyckes behandlas uteslutande ur partisynpunkt, utan sjelfva frågan i och för sig får gälla något — hvilket jag hoppas skall visa sig vid beslutets fattande — i det nemligen både protektionister och frihandlare uppträd med något så när likartade åsikter i denna fråga, så finner jag också både protektionister och frihandlare ibland de sex, som i dag sändt en öppen skrivelse till kammarens medlemmar. Ja, man finner till och med bland dem en sådan talman för det protektionistiska partiet, som Svenska Dagbladets utgivare. Och jag hoppas, att man, då en sådan man ansett sig böra rekommendera tryckstil till tullfrihet, icke betraktar den såsom något försök ifrån allt för långt avancerade frihandelsintressen, utan inser, att man i denna fråga kan tänka lika å ömse sidor.

Det är icke underligt, att den firma, som begärt att få en sådan tull, har inskränkt sig till att föreslå tull på brödstilar; ty visserligen säljer hon äfven ganska mycket accidensstilar, men en icke oväsentlig del af dessa anses vara tillverkad i utlandet och införd hit. Då skulle det för firman vara obehagligt att nödgas betala tull för detta. Men då det skulle vålla mycket besvär att

Ang. tull å
bokstafs-
stämplars.
(Forts.)

Ang. tull å
bokstafs-
stämplar.
(Forts.)

på det viset skilja mellan olika stilsorter, så har bevillningsutskottet föreslagit att låta accidensstilar dela lott med andra stilar. Jag tror också detta är riktigt. Ty det blefve onekligen svårt att skilja mellan stilar och stilar, helst då de komma in i landet inpackade tillsammans.

Jag skall vidare be att få tillägga något till hvad en föregående talare anförte. Han nämnde om den roll, dessa tullar på boktrycksstilar egentligen spela med hänsyn till de personer, som kunde drabbas deraf. Han sade, att ett par hundra boktryckerier skulle komma att lida deraf, men endast 1 eller 2 stilgjuterier hafva gagn deraf. Ja, de legitima boktryckerierna — de som blifvit i behörig ordning anmälda — voro år 1882 161 och år 1886 186. Arbetarne i dessa boktryckerier voro år 1882 2,061 och år 1886 2,292. Mot dessa ställa vi för 2 stilgjuterier inalles 33 arbetare och ett tillverkningsvärde, som senast uppgifvits till 37,000 kronor. Det är en ren bagatell, detta intresse som man vill gynna, i jemförelse med de mycket större intressen, som skulle tillfogas skada. Men skilnaden är dock, mine herrar, ännu större, än den kan synas vara, då man ställer mot hvar annat: 2 stilgjuterier och 186 boktryckerier, 33 arbetare i de förra och 2,292 i de senare. Ty visserligen finner man i Sveriges officiella statistik för år 1886 (56 och 57 sid.) utom de uppgifter om boktryckerierna i städerna, som jag nu anförte, att på landet år 1886 fanns inalles 1 boktryckeri med 3 arbetare. Men det torde icke för någon af herrarne vara obekant, att vi hafva ett stort antal illegitima boktryckerier, som icke blifvit vederbörligen anmälda, boktryckerier, som i Ryssland skulle kallas "hemliga". Antalet af dessa är i Sverige utan tvifvel till och med större än antalet af de formligen anmälda. Här i Stockholm t. ex. torde det finnas något hundratal mindre tryckerier, som icke äro anmälda, hos bokhandlare, bokbindare och äfven hos enskilda personer, som öfva tryckerirörelse rent af såsom yrke. Och på landsbygden finnas många oanmälda tryckerier, exempelvis ett i Östergötland, som sysselsätter mellan 20 och 30 pressar och är således ofantligt mycket större än tryckerierna i vissa landsortsstäder. I Vestmanland har jag varit inne på ett tryckeri på landsbygden, som då hade i gång två stora snällpressar, drifna af ångmaskin. Men i nämnda statistik står, såsom jag nyss nämnde, upptaget för landsbygden endast 1 tryckeri med 3 arbetare. Herr talman torde alltså häraf finna, huru mycket för låga dessa siffror måste vara; och likväl är det här fråga om huruvida 2—3,000 arbetare och ett par hundra erkända tryckerier skulle lida af denna tull till förmån för ett par stilgjuterier med 33 arbetare och en tillverkningskostnad af 37,000 kronor, hvilka stilgjuterier dessutom införa en god del af de finare stilsorter, som de nu afsätta. Jag tror att detta bör vara giltiga skäl för kammaren att biträda det yrkande, som nyss gjorts, om afslag å den här föreslagna tullen.

Det synes mig endast inveckla saken, att man, såsom den förste talaren, sedan man yttrat sig för afslag under nuvarande förhållanden och när man hoppas, att en utredning äfven skall leda till afslag, då rekommenderar punkten till behandling af den

komité, som skulle komma att tillsättas. Om man tillsätter en sådan, får den ju i alla fall tillfälle att taga denna och många andra punkter, som man nu kanske förbisett, i närmare öfvervägande.

Vid detta förhållande hemställer jag om afslag å utskottets hemställan i förevarande punkt.

Ang. tull å
bokstafs-
stämplar.
(Forts.)

Herr E. G. Boström: Det är ju alldeles gifvet, att tull på boktrycksstilar kommer att vara till skada för en hel del tryckerier. Men man gör alldeles orätt, om man, såsom den förste talaren, säger, att denna närings idkare äro utan allt skydd. Tvärtom, tror jag, hafva boktryckarne ett bland de allra största skydd, någon näring har, nemligen i språket, som hindrar utlandet att trycka svenska skrifter, och hvarigenom boktryckarne naturligtvis hafva ett privilegium.

Samme talare nämnde, att denna skada skulle för smärre tryckerier blifva så stor, emedan deras stilar icke räcka mera än tre till fyra år. Jag vet nog, att detta är förhållandet vid de dagliga tidningarnes tryckerier med deras dagligen använda typer, men å andra sidan vet jag också, att andra tryckerier under mycket längre tid kunna begagna sina stilar, om de sköta dem väl och icke utsätta dem för oafbruten slitning. Jag tror därför, att i allmänhet de ökade kostnaderna icke blifva så stora som han antog. Förhållandet är ju dessutom sådant, att när boktryckarne göra sig af med sina gamla stilar, få de lemna dem i utbyte mot de nya, hvilket äfven förringar inköpskostnaden.

Talaren nämnde vidare, att stilgjuterierna icke kunde vara betjenade med en tull af 25 öre per kilogram, då de begärt en tull af 40 öre. Jag tror, att det är mycket vanskligt att afgöra, när man kommer upp till sådana tullsiffror, som äro fullt verkande, eller när tullen upphör att verka. Lägre tull gör naturligtvis mindre nytta än högre, men något måste den alltid göra.

Samma talare sade äfven att våra stilgjuterier icke kunde tillverka accidensstilar. Jag tror icke, att detta är alldeles riktigt, jag tror snarare att förhållandet är sådant, att de icke *med samma fördel* kunna tillverka dessa accidensstilar, emedan dels det kräves en så stor omvexling i art dels behovet efter dem är relativt så obetydligt. Det är därför tillverkningen af sådana ställer sig så dyrbar.

Nu är förhållandet det, att tyskarne med sin enorma fabrikation äro i tillfälle att hos oss sälja sitt öfverskott till ytterligt ringa pris. Ju mera de tillverka, dess mindre betydelse få de allmänna omkostnaderna de så kallade faux frais; och detta gör, såsom nämndt, att de kunna sälja för så billigt pris, ofta sälja de till och med billigare till utlandet än i sitt hemland. Detta har förorsakat, att, under det att vi förut haft flere stilgjuterier, för icke många år sedan 7, så finnas nu icke mer än 2 kvar, och efter hvad den förste talaren meddelade, är det ena af dessa nu färdigt att nedläggas. Jag kan komplettera denna uppgift äfven med den, att det enda återstående stilgjuteriet på senare tider lemnat så dåligt resultat på sin rörelse, att äfven det hade nedlagts, om det

Ang. tull å
bokstafs-
stämplat.
(Forts.)

icke hade varit för den arbetarestam, som der finnes. Man kan då sätta i fråga, huruvida det skulle vara förmånligt för våra boktryckerier, om de för sitt behof af stilar blefvo uteslutande hänvisade till utlandet. Det är alldeles gifvet, att när de på det viset komma i utlandets händer, de få underkasta sig den taxa, som der lägges på dem. Det kan derfor icke annat än vara i så väl boktryckeriernas som stilgjuteriernas sannskyldiga intresse, att denna näring icke får förfalla.

För att i någon mån motverka ett sådant resultat, anser jag det vara skäl att bifalla utskottets förslag.

Herr Waldenström från Gefle: Då det nya tullsystemet här invigdes, så hette det alltid, att dess uppgift var att skydda de svenska näringarna både på det ena och på det andra hållet. Att denna vackra afsigt icke blifvit fullföljd, det hafva vi redan sett. Kammaren har nyss beslutit åsätta tull på blommor, hvilket orangeriegare och trädgårdsmästare undanbedt sig, och på blomsterlökar, hvilket likaledes trädgårdsmästare undanbedt sig. Ja, dessa yrkesiddkare hafva på offentliga möten, som de hållit, ådagalagt, att denna tull skall skada deras näring. De vilja derfor hellre kämpa under de förhållanden, som råda, än hafva ett skydd, som skall göra sitt till för att qväfva dem. Men det hjälper icke: systemet fordrar, att de skola hafva skydd. De skola skyddas för frisk luft, om man också skall draga åt halsduken om munnen på dem, så att de blifva blå i ögonen.

Det är således alls icke underligt, att utskottet äfven hittat på att göra de svenska boktryckerierna en ganska allvarsam skada.

Utskottet anför i början af sitt betänkande i denna punkt, att, sedan tullen å boktryckeristilar borttagits, införseln af sådana stilar betydligt har tilltagit. Utskottet tyckes sålunda anse denna införsels växande quantitet helt och hållet bero på tullens borttagande, och det betänker alldeles icke de oerhörda framsteg, som boktryckeriindustrien har tagit sedan 1875, hvilken utveckling nödvändigt haft till följd, att de requisita, som erfordras, måst anskaffas i ofantligt mycket större quantitet, än före 1875. Detta är ganska betecknande för utskottets tillvägagående i allmänhet vid behandlingen af det statistiska material, som det har haft till sitt förfogande. Det har sammanblandat "*post hoc*" och "*propter hoc*", "*efter detta*" och "*för dettas skull*".

Emellertid föreställer jag mig, att, såsom ordföranden i bevilningsutskottet har sagt, den här nu föreslagna tullen skulle vara en skydstull. Norstedtska boktryckeribolagets styrelse, som har inlemnad en skrifvelse till bevilningsutskottet, visar deri tydligen, att bolaget icke kan konkurrera med utlandets stilfabrikation, derest det icke blir skyddadt med en tull af 40 öre per kilogram. Bevilningsutskottet säger: "Så mycket får ni icke, utan ni får 25 öre". Hvad innebär nu detta? Jo, antingen måste bevilningsutskottet tänka som så: "ja, den der uppgiften om behofvet af en tull på 40 öre är kanske icke så särdeles mycket att

lita på; Norstedtska bolaget låter tilläfventyrs pruta med sig, om man talar med det riktigt"; eller också måste bevillningsutskottet tänka som så: "vi bry oss icke om hvad våra stilgjuterier verkligen behöfva; för det nya systemets skull sätta vi tull på stilar; vi fråga icke efter, om någon får vinst, vi fråga icke efter om någon får skada deraf; om icke någon annan får gagn, så får statskassan någon inkomst, och det kan ju vara vinst nog".

Ang. tull å
bokstafs-
stämplar.
(Forts.)

Det är således alldeles klart, såsom en talare här i min närhet sagt, att de svenska boktryckarne i alla fall komma att taga sina stilar utifrån. 250 kilogram "brödstil" blifva trots tullen för dem omkring 40 kronor billigare, om de taga dem från en tysk firma, än om de taga dem från Norstedtska firman; och jag föreställer mig att ingen af våra boktryckare här i landet är så patriotisk, att han finner sig föranlåten att till Norstedtska firman betala 40 kronor för hvar gång han behöfver 250 kilogram stil.

Det anmärktes nyss här, att de boktryckerier i Sverige, som äro ordentligt anmälda, äro omkring 200, och att säkerligen dessutom förekommer något 100-tal oanmälda boktryckerier af icke ringa betydelse. Herr Gumælius visade, huru vår officiella statistik uppgifver för landsbygden blott 1 boktryckeri med 3 arbetare. Han omnämde i motsats deremot *flere* boktryckerier, som han själf kände till å landsbygden; och jag kan ytterligare nämna ett sådant, som är ganska betydande, nemligen ett vid Sundbyberg, hvilket har ett par om icke tre, stora dubbla snällpressar samt sysselsätter ganska många arbetare. Stilgjuterierna i landet äro 2, af hvilka endast det ena är af någon betydenhet. Nu skola alltså dessa 300 boktryckerier få betala 40 kronor mera än förut för hvar gång de behöfva 250 kilogram stil, och detta utan att ens Norstedtska firman, såsom redan är visadt, får den ringaste nytta deraf.

Det torde väcka herrarnes uppmärksamhet, att det icke allenast är frihandlare, som yrka tullfrihet för boktryckeristilar, utan äfven protektionister. Vi hafva, såsom herr Gumælius sade, i denna fråga fått oss tillsända åtskilliga papper och bland andra ett, som har till öfverskrift: "Om tull å stilar". Bland dem, som under-tecknat det sistnämnda märkes redaktören af "Svenska Dagbladet". I en särskild anmärkning under betänkandet står, att "den knappt tillmätta tiden har omöjliggjort flere underskrifter" Man kan således vara förvissad att, hade det icke varit så brådtom, så hade man fått flere underskrifter. Möjligen hade då äfven "Vårt Lands" redaktör skrifvit under, och då hade man genast vetat hvad som varit riktigt rätt.

Under sådana förhållanden, herr talman, och då det icke gerna kan ligga ens i det nya systemets intresse att tillfoga en så betydlig industri som de svenska boktryckerierna skada, utan annan nytta, än att statsverket skulle få en ganska måttlig inkomst deraf, så förenar jag mig med dem, som yrka afslag å utskottets hemställan i nu föreliggande punkt.

Ang. tull å
bokstafs-
stämplar.
(Forts.)

Herr E. G. Boström: Den föregående talaren förmenade, att utskottet förfarit egendomligt, då det velat lägga tull på blom-
mor, ehuru trädgårdsmästarna önska dem fria från tull, samt sade, att ingen yrkat på den tull å stilar, som utskottet föreslagit. Ja, det är gifvet att de, som icke äro för utskottets förslag, skola klaga; men jag tror å andra sidan att flertalet håller utskottet räkning för dess förslag. Samme talare nämnde att, ehuru Nor-
stedtska tryckeriet ansett, att en tullsats af 40 öre per kilogram vore behöflig å bokstilar, hade utskottet menat, att man icke kunde tro på hvad detta bolag sagt och derföre satt tullen till endast 25 öre. Så lättfärdigt har utskottet emellertid icke tagit saken. Då tullen var 10 öre per skålpund eller 23 $\frac{1}{2}$ öre per kilogram, var importen af stilar jemförelsevis obetydlig, men steg sedan gan-
ska betydligt, då tullen bortogs. Här af syntes det utskottet framgå, att en tull å 25 öre borde verka tillfredsställande, och på denna grund har utskottets förslag framkommit, men alls icke på grund af godtycke.

Herr Herslow: Jag ber blott att få lemna några faktiska upplysningar. I betänkandet uppgifves, att den föreslagna tullen utgör 10 å 12 procent af värdet å de vanligaste stilsorter. Denna uppgift är icke riktig, ty tullen skulle redan efter de siffror utskot-
tet sjelf meddelat utgöra 15 procent. Men då utskottets siffror angifva fakturavärdet, vill jag nämna, att vid större beställnin-
gar å stilar lemnas 10, 15 t. o. m. 20 procents extra rabatt. I följd här af blir tullen på det rabatterade priset i verkligheten 18, 20 å 22 procent af varans värde. Här är redan anmärkt, att de stora tryckerierna måste för de stilsorter, som de i allmänhet be-
gagna, beräkna en omsättning hvart 3:e eller 4:e år. Kostnaden för anskaffande af det stilförråd, som behöfves, är naturligtvis mycket olika; men 10 å 20, upp till 30 tusen kronor tror jag måste anses såsom de belopp, hvartill denna kostnad för de större tryckerierna uppgått för nämnda period. Jag har någon egen erfaren-
het i denna sak; om jag gör beräkningen efter denna, får jag dessa pålagda 20 procent till 2 å 3,000 kronor, som således skulle blifva en hvart tredje eller fjerde år återkommande beskattning på de större tryckerierna, ja, den skall komma kanske att uppgå ända till 10,000 kronor på de största af dem. Kammaren behagade finna, att denna skatt alls icke är utan betydelse för dem, som drifva detta yrke, och det är ett stort yrke. Men det är derjemte ett yrke, som för när-
varande arbetar under så stark konkurrens, att prisen på dess al-
ster numera äro ungefär hälften mot hvad de voro för 15 å 18 år sedan.

Utskottets ärade ordförande nämnde, att boktryckerierna redan förut hade ett naturligt privilegium i språket. Ja, detta *naturliga* skydd är det enda skydd, vi söka; på konstladt och onaturligt skydd hoppas jag denna näring aldrig skall göra anspråk. Men vi få ej glömma, att denna näring i språket finner en naturlig inskränkning likaväl som ett naturligt skydd, en inskränkning, som gör att boktryckeriverksamheten i vårt land har ett trångt om-

råde. En likartad begränsning kommer i alla tider att finnas äfven för stilgjuterierna. Den massa olika stilar, som nu behöfves för boktryckerikonsten, är ofantlig; de profböcker, som vid beställningar framvisas, äro tjocka som de digraste folianter. Denna oändlighet af stilsorter kan en fabrik föra, då den arbetar för hela världen, men det låter sig icke göra, då man arbetar för en så liten del af världen som Sverige. De inhemska stilgjuterierna komma därför äfven efter tullens antagande, i alla fall att producera endast en liten del eller åtminstone blott en del af de stilar, som behöfvas hos oss; alla accidensstilar måste vi taga utifrån trots tullen. Den kolossala skatt, som nu pålägges alla boktryckerier i riket, vare sig stora eller små, skulle komma två, säger två, stilgjuterier till godo, hvilka till på köpet under den tid de existerat så föga motsvarat den uppgift, de stält för sig, att de numera blott undantagsvis få lemna sina varor till de större boktryckerierna. Det ena af dessa stilgjuterier anser jag till och med knappast numera existera, och detta icke på grund af några tullförhållanden.

Samma ärade talare påpekade, att importen af stilar stigit betydligt under de senare åren, och sade, att detta skulle bero på att tullfrihet beslöts 1874.

I den uppsats, som nyss omnämndes, påpekades en omständighet, som jag ber att ytterligare få beröra något. Vid slutet af 1870- och början af 1880-talet inträffade en ofantlig stegring i den svenska boktryckeri- och förlagsverksamheten. Centraltryckeriet upprättades, Normanska boktryckeriet utvidgades m. m., och det var naturligt, att under dessa tider stora quantiteter stilar skulle införas utifrån. Det var således icke tullens borttagande, som vållade denna stora import, utan den förorsakades af den allmänna stegring, som boktryckeriverksamheten tog. Importen har dock redan börjat minskas. De nyupprättade stora tryckerierna behöfde emellertid då till en början ansemliga förråd af stilar; och som man fann att de inhemska gjuteriernas tillverkningar voro dels mindre hållbara, dels alltför dyra, vände man sig till utlandet för att få sitt stilbehof fylldt. Och jag går så långt, att jag påstår, att, om ock tull å stilar blir beslutad, icke ett enda af de större tryckerierna i landet därför skulle taga ens så mycket som ett skålpund mera stil från inhemskt gjuteri, utan att de i alla fall komme att förse sig med stil från utlandet, hvartill för öfrigt redan tillräcklig anledning förefinnes deri, att utlandets stilfabrikat, äfven med tullen pålagd, antagligen i längden ställer sig betydligt billigare än det svenska. Det är dessutom rent af orimligt att föreställa sig, det i Sverige stilgjuterier skulle kunna uppstå och med någon utsigt till framgång uthärda täflan med kontinentens stilgjuterier, med den ofantliga utveckling dessa tagit och hvilka förse ej blott Europa, utan äfven öfriga världsdelar med sina produkter. Är det då klokt, är det framför allt rättvist att på detta sätt söka gynna och upprätthålla två stilgjuterier, då det måste blifva till förfång för hela boktryckerinringen i landet? Att den protest mot den i fråga ställda tullen,

Ang. tull å
bokstaft-
stämplrar.
(Forts.)

Ang. tull å
bokstafs-
stämplar.
(Forts.)

som afgifvits af hufvudstadens boktryckare, undertecknats äfven af utgifvaren af "Svenska Dagbladet" gifver vid handen, att deras framställning icke gjorts i tullpolitiskt syfte, utan är att betrakta som ett allmänt och opartiskt rop från utöfvaren af en näring, som genom tull hotas att qväfvas af det parti, som lofvat näringsgarna skydd, hvarför de också yrka, "att i *rättvisans och billighetens* namn den af bevillnings utskottet föreslagna tullsats af 25 öre per kilogram å bokstafsstämplar och boktryckeristilar måtte af Riksdagen *icke* bifallas."

Detta är *deras* yrkande. För egen del har jag icke något yrkande att framställa.

Herr Gibson: Jag vill endast i korthet bemöta ett par ytt-
randen af ordföranden i bevillningsutskottet. Han sade, att orsa-
ken, hvarför man i Sverige icke tillverkade accidensstilar, var den,
att det icke lönade sig. Det var detsamma som jag sade, ehuru
i en annan ordställning. Jag sökte nemligen frambålla, att *der-
för* att denna del af näringen i och för sig icke lönar sig, så
finner man icke anledning att i vidsträcktare mån bedrifva den-
samma. Vidare förmenade han att jag gjort mig skyldig till öf-
verdrift, då jag uppgifvit kostnaderna för uppsättningen af stil-
larne vid ett tidningstryckeri till 17,000 mark, hvilka kostna-
der genom den nu i fråga satta tullen skulle ytterligare ökas
med 2,500 kronor. Att denna beräkning dock verkligen är riktig,
skall en hvar, som vill taga litet närmare reda på hithörande för-
hållanden lätt kunna öfvertyga sig om. Då emellertid åsigtarna
i ämnet synas vara delade, hemställer jag, huru vida på skäl, som
i öfrigt af flere föregående talare blifvit anförda, det icke vore
klokast att återremittera punkten.

Samme talare sade, att gjuterierna i landet lemnade dåligt
resultat och att detta var anledningen, hvarför bevillningsutskottet
föreslagit tull å stilar; men om orsaken till att resultatet var så
dåligt, derom upplyste han ej. Denna anledning har dock jag i
någon mån sökt angifva. Allt synes mig emellertid tala för be-
höfvet af en utredning. Jag har förut yrkat återremiss i ett
bestämdt syfte. Men som 165:te punkten ännu icke är föredragen
och det ju kan vara möjligt, ehuru det icke är troligt, att denna
punkt kommer att afslås, inskränker jag mig till att helt enkelt
yrka återremiss å den nu föredragna punkten.

Öfverläggningen var slutad. Herr talmannen framställde, i enlig-
het med de gjorda yrkandena, propositioner dels på bifall till ut-
skottets hemställan, dels på afslag å densamma, dels slutligen
och på ärendets återremitterande till utskottet; och förklarade
herr talmannen sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande
ja för den förstnämnda propositionen. Votering begärdes och för-
siggick, sedan till kontraposition antagits yrkandet på afslag,
i enlighet med följande nu uppsatta och af kammaren godkända
voteringsproposition.

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 13:de punkten af betänkandet n:o 8, röstar

Ang. tull å
bokstafs-
stämplar.
(Forts.)

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets nämnda hemställan.

Omröstningen visade 113 ja och 99 nej; hvadan kammaren beslutat i enlighet med jappropositionens innehåll:

Punkten 14.

Bifölls.

Efter föredragning dernäst af *punkten 15*, innefattande utskottets hemställan om förhöjd tull å *borstbindarearbeten*, yttrade:

Herr Jonsson i Hof: Till det mera intressanta i föreliggande betänkande hör onekligen den här föredragna punkten. Som herrarne se, gäller den ingen obetydlighet. Dock skulle jag kunna påpeka flera andra punkter i betänkandet af ungefär motsvarande vikt. För att endast nämna t. ex. de föreslagna tullarne å skrifbläck — hvars tillverkning, utan att tullskydd därför af någon motionär i fråga satts, utskottet likväl trots behöfva sådant — och för vax, som utskottet, äfven här utan uppslag af någon motionär, ansett behöflig, hvaremot utskottet på grund af en motionärs förslag funnit sjöstöflar vara i behof af skydd. Nu ber jag herrarne noga besinna, hvilken uppblomstring den inhemska skrifbläcks-industrien skulle få, om den erhöle ett ökad tullskydd af hela — 300 kronor årligen. Angående borstbinderiaffären, hvarom nu egentligen är fråga, vill utskottet ge den riktig fart genom att sätta tull å målare- och murareborstar, hvilken tull utgör ett sammanlagdt belopp af 7 kronor 40 öre. Men har utskottet vid framställandet af dessa tullförslag väl tänkt på, att kostnaden för thy åtföljande bokförings- och redovisningsåtgärder antagligen komme att blifva större, än hvad alla dessa tullsatser tillsammans kunna inbringa statskassan?

Således, icke nog med att utskottet finner borstbinderiarbeten behöfva tullskydd, utan det förmenar också, att denna rörelse skall kunna upphjelpas genom dessa 7 kronor 40 öre! Då så förhåller sig, lönar det väl icke mödan att yrka på några eftergifter i förvarande hänseende. Men jag har velat påpeka saken för att visa, hvilka förträffliga medel utskottet utfunnit för att bereda skydd åt de inhemska näringarna.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 16.

Bifölls.

*Ang. tull å
bröd.*

Punkten 17.

Finare småbröd, bakelser, cakes, pepparkakor med flera dylika slag, hvilka ej kunna hänföras till konfityrer, hafva för närvarande sig åsatt en tull af 15 öre per kilogram, närmaste emballagets vikt inberäknad, hvaremot andra slag af bröd äro tullfria.

Å finare bröd yrkades af herr Reuterswärd en tull af 25 öre, af herr Söderberg m. fl. och af herr Bergendahl m. fl. af 30 öre samt af herr A. E. Petersson och herr J. Anderson m. fl. en tull af 40 öre, allt per kilogram. För andra slag af bröd yrkade herr Reuterswärd en tull af 4 öre, herr Bergendahl m. fl. af 5 öre samt herr Söderberg m. fl. och herr J. Andersson m. fl. af 6 öre, likaledes per kilogram.

Utskottet hemställde med anledning häraf, att tullen å finare småbröd, bakelser, cakes, pepparkakor med flera dylika slag, hvilka ej kunna hänföras till konfityrer, måtte från sitt nuvarande belopp, 15 öre, höjas till 30 öre för 1 kilogram, närmaste emballagets vikt inberäknad; samt

att å bröd: andra slag måtte sättas en tull af 4,3 öre för 1 kilogram.

Efter uppläsandet häraf anförde:

Herr Waldenström från Gefle: Då kammaren hade nöjet att behandla bevillningsutskottets förra betänkande, som handlade om tullar å lifsmedel, nemligen malen och omalen spanmål, då hörde man ständigt sägas, att de föreslagna tullsatserna icke skulle väsentligt eller ens något fördyra brödet för den svenska befolkningen. Nu har man dock nödgats frångå detta påstående, såsom på mera än ett sätt vederlagdt. Erfarenheten har nemligen redan alltför tydligt visat, att varan blifvit fördyrad med i det allra närmaste hela tullens belopp. Den arbetare, som för sitt hushållsbehof måste använda 5 eller 6 tunnor spanmål om året, har således blifvit tvungen att betala 10 eller 12 kronor i tull, hvilket är en rätt vacker tillökning på hans lefnadskostnader. Nu följer tullen på bröd, sedermera tullen på smör, potatis, fläsk, korteligen på alla den fattige mannens nödvändighetsartiklar, som han icke kan undvara, så framt han vill uppehålla sitt och de sinas lekamliga lif. Hvad får han då i stället? Han har fått en hel mängd löften om mera arbete, om bättre betalning för sitt arbete o. s. v. Han får nöja sig med detta, tills vi få se, om löfterna realiseras. Men kunna de icke realiseras, så tvår man naturligtvis sina händer och säger, att omständigheterna äro sådana, att man icke kan hjälpa det, och dermed får han nöja sig.

Sistlidne lördag behandlades här motioner, som afsågo att utsträcka rösträtten, så att de mindre bemedlade, hvilka allra hårdast drabbas af de skatter, som påläggas folket, måtte få några ord med i laget, när det gäller att bestämma, huru de influtna skattebeloppen skola användas. Denna kammare har flere gånger förut uttalat sig för en utsträckning af rösträtten; men *denna* gång fann man sig föranlåten att säga stopp för någon utsträckning af densamma. Att ett nära sammanhang emellan tullfrågan och denna fråga gjort sig gällande, torde icke vidare någon menniska betvifla, allra minst i denna kammare. Man lägger på den mindre bemedlade en dryg lifsmedelsbeskattning, och sedan, när det blir fråga om att åt honom inrymma delaktighet i bestämmandet af landets öden, då bugar man sig för honom och säger: "Du är mycket aktningssvärd och samhällsnyttig, men du får icke hafva någonting att säga. Det bästa du kan göra är att tiga och vara stilla. Vi finna lämpligast, att magten förblifver i deras händer, som hafva fördel deraf, att de äro i orubbad besittning af den magtställning, som de för 11 kronor ö8 öre för tillfället vunnit". Herr talman! Jag tänker icke vidare yttra mig, när vi komma till de vidare föreslagna lifsmedelstullarne, men jag ber att med dessa ord få uttala icke blott min allvarliga protest utan äfven min lifliga indignation öfver det sätt, hvarpå bevillningsutskottet gått till väga i den ena punkten efter den andra, och jag dristar hemställa, om icke herrarne sjelfva möjligen känna någon darrning i sina ben vid tanken på, att den dag kan komma, då detta nya system varder omkullkastadt, ty då blifva följderna säkerligen sådana, att de, som infört det, skola önska, att de aldrig slagit in på den vägen. Herr talman, jag har intet yrkande att göra.

Ang. tull å
bröd.
(Forts.)

Herr Schöning: Då jag anser denna punkt vara en af de orättfärdigaste i hela betänkandet, anhåller jag för min del att få motsätta mig antagandet af den samma, och skall jag sedan, derest den godkännes, be att få reservera mig.

Herr E. G. Boström: Herr Waldenström förmenade, att erfarenheten bevisat, att sedan Riksdagen beslutit tull på spanmål. malen och omalen, inträdt en stegring i brödspriset lika hög som tullen. Erfarenheten kan ju vara olika på olika orter, men för min del vet jag från många håll, att erfarenheten går i helt annan riktning eller att priset icke stigit.

Jag skall icke som herr Waldenström gifva mig in på att tala om rösträtten eller om frågor, som icke höra hit, utan håller mig till sjelfva saken. Jag vill då säga, att jag för min del icke kan förstå annat än att brödtullen är en naturlig konsekvens af spanmålstullen. Herrarne torde minnas, att vid spanmålstullens behandling inom kammaren af en talare på malmöbänken den anmärkningen framställdes, att brödtullen borde hafva förekommit i omedelbart sammanhang med spanmåls- och mjöltullarne, och herrarne veta också, att från samtliga skånska städer vid sundet framställning i saken inkommit till bevillningsutskottet. Det är också en

Ang. tull å
bröd.
(Forts.)

helt och hållet lokal affär, som endast för gränstrakterna eger någon betydelse. Hela saken är för öfrigt af ringa vikt, ty reducera vi den till dess verkliga innebörd, så finna vi, att hela det brödkvantum af detta slag, som infördes under det sista året, uppgick till 100,778 kilogram. Detta är ungefär den kvantitet, som under en dag åtgår i Stockholm, och som, enligt hvad jag föreställer mig, i Malmö konsumeras på en vecka. Jag tror mig alltså kunna säga, att denna tull icke i någon nämnvärd mån kommer att inverka som en bröds katt, utan att den endast är ämnad att vara ett regulativ mot försök från de danska bagarnes sida att konkurrera med de skånska bagarne, och att den sålunda endast kommer att hindra en obehörig konkurrens.

Jag ber att i sammanhang härmed få fästa kammarens uppmärksamhet uppå, att, när fransmännen införde spanmålstullar, så lade de till en början icke tull på bröd, hvilket hade till följd, att från Belgien och i synnerhet från Bryssel stora kvantiteter af bröd skickades till Paris; och därför sågo sig fransmännen snart tvungna att åsätta bröd lika höga tullsatser som å mjöl.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Wretlind: Jag ber först att få i alla delar instämma med herr Waldenströms nyss afgifna yttrande.

Den mig näst föregående talaren sade, att den ena tullsatsen drager den andra med sig såsom konsekvens. Ja, detta hafva vi nog fått erfara, ty spanmålstullen drog med sig mjöl- och gryntullen. Dessa draga nu med sig brödtullen. Men jag tycker, att utskottet, som visat en så genomgående omtanke och en sådan skarpsinnighet, då det gällt att skydda de svenska näringarne, dock icke dragit ut alla konsekvenserna utan alldeles förbisett en sak. Ty det kan ju hända, att man äfven vill införa deg från Danmark och Norge m. fl. ställen till Sverige. Jag anser därför, att tull bort åsättas äfven deg, alla slag, till olika belopp för olika slag. Det kan visserligen kanske blifva svårt att vid tullgränsen afgöra, hvad för slags deg det är fråga om, men detta får väl afhjelpas genom att anställa bagare vid tullstationerna.

Men det kan ju också hända, att våra grannar skicka hit bagare med degen; därför vore det så godt, att utskottet också föresloge tull på bagare, för så vidt de medfölja deg till Sverige. Jag vill öfverlemna åt utskottets skarpsinnighet att afgöra, om det bör vara olika tull på danska, norska, finska och ryska bagare eller ej.

Herr talman! Jag har intet yrkande att göra.

Herr E. G. Boström: Jag skall blott be att få helt kort bemöta herr Wretlinds anförande dermed, att jag icke vet, om det verkligen låter sig göra att föra in brödeg från Danmark till Sverige i sådant skick, att den är duglig till bakning, men om så skulle vara förhållandet, så ber jag att få hänvisa till § 636 i tulltaxan, der det står under rubriken: för varor, som icke kunna hänföras under någon af de i tulltaxan upptagna bestämmelser: *mer*

eller mindre arbetade tio procent af varans värde, så att ifrågasvarande artikel alltid skulle komma att falla under nämnda bestämmelse.

Ang. tull å
bröd.
(Forts.)

Herr Arrhusiander: Jag skall be att få yrka afslag å den föredragna punkten: och jag gör det därför att jag anser det vara en orättfärdig skatt, som man här vill lägga på det förnämsta af våra livsmedel, likasom jag också anser det vara orättfärdigt att lägga skatt på fläsk, kött och mjöl med flera livsförnödenheter; ty man skulle härigenom fördyra lefnadsvilkoren för allmänheten och i synnerhet för den mindre bemedlade, som komme att mest drabbas häraf.

Under diskussionen i år angående spanmåls- och mjöltullarne har man likasom under föregående år alltid fått höra talas om, att dessa tullar icke skulle verka någon förhöjning i lefnadskostnaderna. Jag vädjar emellertid till herrarne, om icke erfarenheten visat att priset derigenom har stigit. Åtminstone kan jag omtala att jag från min hemort har den erfarenheten, att kort efter sedan tullarna å spanmål och mjöl blifvit antagna, steg priset på en säck rågmjöl med två kronor och på en säck hvetemjöl med tre kronor. Sålunda har man full visshet derom, att det der talet om att tullarna icke skulle verka någon prisförhöjning, är ett fullkomligt nonsens och jag tror att vi litet hvar kommit till den erfarenheten. Af dessa skäl anser jag ock, att vi böra känna oss förpligtade att söka värna de mindre bemedlade klasserna mot hvarje förslag i syfte att försvåra deras lefnadsvilkor, och jag har därför också velat med dessa ord inlägga min lifligaste protest mot ntskottets sträfvan i detta hänseende.

Jag yrkar således afslag å så väl denna som öfriga punkter i detta betänkande.

Häruti instämde herr O. Melin.

Herr Lindmark: Jag vill blott säga ett par ord. Jag hade verkligen icke tänkt yttra mig under denna diskussion om de i föreliggande betänkande förekommande särskilda punkter, men jag har blifvit uppkallad af herr Waldenströms yttrande.

Då jag under den första debatten angående spanmålstullarne uttalade den åsigt att, ehuru jag icke tilläte mig att uppträda såsom profet, så vågade jag icke se framtiden i allt för ljus dager, tog sig herr Waldenström deraf anledning yttra: "herr Lindmark har blifvit nervös, men jag är icke nervös".

Nu tror herr Waldenström att vi under intrycket af hans framställning af följderna af våra åtgöranden, om hvilka han behagar tillåta sig påstå, att de samtliga äro föranledda endast af sjelfviskhet och magtbegär samt allehanda lumpna motiv från vår sida, skulle känna oss slagna samt "känna våra ben darra".

Jag tillåter mig emellertid erinra herr Waldenström om, att jag står så fri, som någonsin han gör det, från sjelfviska intressen i afseende på dessa åtgöranden och utan att utgifva mig för att vara

Ang. tull å
bröd.
(Forts.)

profet får jag likväl säga att det torde komma att visa sig vara för vårt land gagneligt, att vi slagit in på det nya systemet.

Det torde väl äfven få anses vara i sin ordning att erinra herr Waldenström derom, att man har rätt att fordra, att diskussionen angående dessa för vårt land så viktiga frågor må kunna föras utan detta öfvermod, som herr Waldenström visar mot dem, som tillhöra ett annat parti än hans eget.

Herr Waldenström från Gefle: Med anledning af herr Lindmarks yttrande skall jag be att få säga honom, att han befinner sig i en mycket stor villfarelse, om han tror, att jag någonsin tänkt, att mina ord skulle medföra den verkan, att herrar protektionister skulle känna sig slagna deraf, äfven om de varit aldrig så välgrundade. Så förmäten har jag visst icke varit, det kan jag försäkra herr Lindmark. Jag yttrade icke heller, att herrarne skulle bäfva under trycket af mina ord. Jag hemställde endast, om icke herrarne inför konsekvenserna af det nya systemet känna sina ben darra vid tanken på, att detta nya system kan komma att inom en kanske icke så långt aflägsen framtid aflösas af ett annat, som skall medföra erfarenheter af sådan beskaffenhet, att de, som infört det nya systemet, skola få anledning önska, att de dermed aldrig tagit någon befattnings.

Hvad sedan angår mitt yttrande om herrar motståndares magtlystnad, så citerade jag helt enkelt ett ord, som under debatten i lördags alldeles tydligt fälles, då man sade att magten "borde ligga der den låg" och icke utsträckas till vidare kretsar. Skälet dertill torde man utan fruktan för misstag kunna anse hafva blifvit alldeles riktigt tolkad af den tidning, som utgör kanske det förnämsta organet för det nya systemet. Herr Gumælius har låtit oss höra ett utdrag ur den tidningen. Att magten nu ligger hos dem, som hafva fördel af det nya systemet, det är lika säkert, som att de förklarar, att den bör ligga qvar, der den ligger.

Herr Widström: Det är just därför att man sett konsekvenserna af det förutvarande tullsystemet, som de, hvilka ömma för landets välfärd, hafva funnit sig på det kraftigaste uppfordrade att arbeta på införandet af ett nytt system. Det är just för att förebygga en katastrof, som vi, så vidt på oss ankommer, tagit denna sak omhand, och vi ämna icke af ord, sådana som de, hvilka fäls af herr Waldenström, låta oss afskräckas från att fullfölja vårt mål, ty dessa ord äro icke några skäl.

Jag ber att få yrka bifall till bevillningsutskottets ifrågavarande förslag.

Herr Herslow: Jag tror, att vi icke här böra tala om några andra konsekvenser än den, som uttalats af bevillningsutskottets ordförande. Han yttrade, att brödtullen är den *naturliga och nödvändiga konsekvensen* af spanmåls- och mjöltullarne. Han hade rätt. Hela betydelsen af denna punkt är i mina ögon detta ärliga,

ändtligen frampressade, erkännande från protektionismens sida. Jag har för öfrigt intet yrkande att göra.

Ang. tull å
bröd.
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de yrkanden som derunder förekommit gaf herr talmannen propositioner så väl på bifall till utskottets hemställan som på afslag derå, och ansåg herr talmannen röstöfvervigt förefinnas för den förra propositionen. Votering blef emellertid begärd, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 17:de punkten af betänkandet n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, är nämnda hemställan af kammaren afslagen.

Röstsedlarne uppräknades och visade 128 ja och 79 nej; hvar dan utskottets hemställan af kammaren bifallits.

Härefter anförde:

Herr Schöning: Då jag förut reserverat mig mot tull på spanmål, anhåller jag äfven att till dagens protokoll få afgifva min reservation mot det beslut, kammaren nu fattat.

Herr Gumælius: Äfven jag ber att få afgifva min reservation. Jag har ansett det fullkomligt gagnlöst att deltaga i diskussionen öfver denna fråga och söka afvända hvad som icke kunnat afvändas, nemligen att vi erhålla tull på bröd.

Vidare anmälades reservationer mot det fattade beslutet af herrar Collander, Wretlind, Liljeholm, Bratt, Essén, Lilljeqvist, O. Melin, Elowson, Olson i Stensdalen, Broström, Stjernspetz, Johansson i Noraskog, Jansson i Krakerud, Amnéus, Hansson i Solberga, Olsson i Sörnäs, Vahlin, Nilsson från Lidköping, Waldenström från Gefle, Hanson i Berga, Carlson i Nysäter, Nydahl, Huss, Sundström, Hörnfeldt, Ryding, Bromée, Kardell, Farup, Hyggrell, Sundberg från Haparanda by, Stockenberg, Lyttkens, Waldenström från Visby, Westrin, Björkman, Sundberg från Vexjö, Edelstam, Söderblom, Larsson i Berga, Martin och Nilsson från Ystad.

Punkten 18.

Ang. tull å
böcker.

Rubriken böcker har i tulltaxan följande lydelse:

Ang. tull å
böcker.
(Forts.)

		Quantitet för tullberäk- ningen.	Tullsats.	
			Kronor	öre
84.	<i>Böcker:</i>			
85.	på svenska språket, tryckta, inbundna	1 kilogram	—	25
	andra tryckta, äfvensom <i>Boktryck</i> , ej			
	specificerad, samt med upphöjda	—	<i>fria.</i>	
	bokstäfver till begagnande för blinda			
	med inbundet rent eller linieradt pap-			
	per; draga lika tull som papperet			
	med tillägg af 20 procent.			

Herr *Söderberg* och herr *E. W. Carlson* hade i sinsemellan öfverensstämmande motioner yrkat:

att Riksdagen måtte besluta följande tull å artikeln böcker:
a) bundna med rent eller linieradt papper, alla slag, samt permar, per kilo 1 krona; b) psalmböcker och andra på svenska språket tryckta, inbundna med siden, sammet och alla slags läder, med guldsnitt, per kilo 2 kronor; c) andra på svenska språket tryckta, bundna böcker utan guldsnitt, per kilo 1 krona.

Under förevarande punkt hemställde nu utskottet:

att Riksdagen måtte besluta, att rubriken "böcker" i tulltaxan skall erhålla följande förändrade lydelse:

	Quantitet för tullberäk- ningen.	Tullsats.	
		Kronor	öre
<i>Böcker:</i>			
på svenska språket tryckta:			
oinbundna äfvensom <i>Boktryck</i> , ej speci-			
ficeradt	1 kilogram	—	25
bundna:			
i band af papper eller cloth utan			
guldsnitt:			
biblar och psalmböcker	1 kilogram	—	50
andra slag.....	1 kilogram	1	—
i andra band.....	1 kilogram	2	—
på främmande språk tryckta samt med			
upphöjda bokstäfver till begagnande af			
blinda	—	<i>fria.</i>	
med inbundet rent eller linieradt papper...	1 kilogram	—	25

I fråga härom anförde:

Herr Nyström: Jag tror, att i afseende på denna punkt har ett förbiseende egt rum, som är af yttersta vikt att få rättadt; man har här nemligen glömt att göra undantagsbestämmelser för böcker, inkomna från Finland. Frågar man, hvarför undantagsbestämmelser härutinnan äro af nöden, ligger svaret nära till hands: det är därför att Finland är en väsentlig del af vårt eget språkområde, och det måste ligga magt uppå att detta icke inskränkes. Bestämmelser af föreliggande art genomförda, skulle hafva till närmaste påföljd, att införseln af svensk litteratur, tryckt i Finland, skulle minskas. Men derjemte blefve följden den att, likasom vi försvåra införseln af svensk litteratur från Finland, skulle finnarne taga ett motsvarande steg och försvåra införseln af svenska böcker till Finland, hvilket icke skulle annat än skada våra viktigaste intressen. Jag fäster mig dervid i första rummet vid den omständigheten, att den svenska bokförlagsverksamheten är i väsentlig grad beroende af den finska marknaden, der den har afsättning för $\frac{1}{5}$ eller $\frac{1}{6}$ af sitt förlag. Särskild vikt bör fästas dervid, att just de bästa förlagen få stor utsträckning till Finland, och man bör se noga till att man icke stiftar en lag, som inskränker detta viktiga utbyte. Men jag tror verkligen, att det finnes en ännu viktigare sak att här taga i betraktande än förläggareverksamhetens intressen. och det är, hvad jag nyss tillät mig beröra, att vårt språkområde icke på något sätt bör inskränkas eller åtgärder vidtagas, hvarigenom detta blefve en följd. Hvar och en vet, att vårt språkområde redan nu är litet och att våra författares verksamhet rör sig under svåra förhållanden, och då bör man med yttersta omsorg värda sig om, att icke någon del af detta språkområde faller bort. Men äfven om detta är af synnerig vikt, finnes något ännu viktigare än både bokförläggareintresset och språket, och det är vår *andliga* gemenskap och samfärdsel med Finland. Denna andliga gemenskap har på de sista åren blifvit utan vårt förvållande betydligt försvagad, men det höfves icke svenska Riksdagen att ställa så till att genom åtgärder från vår sida ytterligare förlust göres i detta hänseende. Jag tillåter mig således att yrka återremiss på denna punkt, och jag gör det så mycket hellre, som jag vet att i Första Kammaren ett dylikt yrkande kommer att framställas och såsom jag hoppas att bifallas, hvarför det vore af vikt, att begge kamrarne kommo till samma beslut.

Herr Herslow: Då bevillningsutskottets ordförande påyrkade den skatt, som nyss lades på boktryckerierna, motiverade han den med att hänvisa dem till de naturliga privilegier, de å sin sida egde i språket. Jag vågar i tryckeriernas namn yrka, att deras privilegier måtte inskränkas till detta naturliga; vi önska icke något konstladt skydd genom en tullpolitisk inskränkning af de naturliga gränserna, såsom utskottet här föreslagit. Jag tror, att här föreligger icke blott en ekonomisk fråga, utan en kulturfråga; i likhet med en föregående talare vågar jag påstå, att vårt lilla folk icke har råd att genom en särskild tull fördyra importen af de ädla tankar, som framträda på vårt eget språk, tankar som

Ang. tull å
böcker.
(Forts.)

Ang. tull å
böcker.
(Forts.)

alstrats hos ett folk, som en gång var en del af vårt eget och som slitits ifrån oss mot vår vilja. Må vi äfven inom andens område motsätta oss denna protektionistiska sträfvan, för hvilken hela detta betänkande är ett uttryck.

Jag ber att få biträda den siste talarens yrkande om återremiss.

Herr Sundberg från Haparanda by: Jag skall efter hvad en talare på stockholmsbänken nyss yttrat och hvarigenom jag är hufvudsakligen förekommen, inskränka mig till att instämma med honom i hans yrkande om återremiss.

Kan det för öfrigt vara klokt att, medan vi lemna införseln öfver gränsen till våra egna finnar af fennomanska skrifter fri, med tull belägga det boktryck från samma land, som kan afse att bemöta samma skrifter? Jag tror det ej. Och aldrig skall jag vara med om, liksom jag hoppas att denna kammare ej ville vara med om, att kasta den handsken mot den svenska odlingen i Finland och mot Runebergs land, att det språk, på hvilket han skrivit, det språk, vi sjelfva i tiden der sått och omvårdat, skulle genom tullskrankor afstängas från det gamla moderlandet.

Herr A. W. Carlson förenade sig med herr Sundberg.

Herr E. G. Boström yttrade: Som herrarne antagligen observerat, har jag i denna punkt reserverat mig mot utskottets beslut och detta just på det skäl, att det skulle hindra vår andliga samfärdsel med Finland.

Jag har därför intet annat yrkande att framställa, än att kammaren måtte återremittera denna punkt, så att man finge taga densamma i förnyadt öfvervägande.

Med herr Boström instämde herr Rundbäck.

Herr Nilson från Lidköping: Jag ber att få instämma i hvad de föregående talarne yrkat.

I sitt nit att bereda skydd åt de svenska näringarna har bevillningsutskottet i denna punkt gått längre, än så väl petitionärerna som motionärerna begärt. Utan annan motivering än att utskottet önskar bereda skydd åt allt svenskt arbete har utskottet nu äfven föreslagit tull på oinbundna, på svenska språket tryckta böcker. Tydligen kan detta förslag icke hafva kommit till för att skydda bokbindarne, och hvad boktryckarne beträffar, vet jag icke, att de ifrågasatt att blifva skyddade. Något skäl kan visserligen vara att sätta en gräns för spridningen af de tarfliga tryckalster på svenska språket, hvilka i Danmark produceras, särskildt på tidskrifts- och romanlitteraturens område, för att derifrån i massor kolporteras ut i vårt land. Men man bör dock tillse, att man icke kastar ut barnet med badvattnet.

Här har redan påpekats, hvilken skada svenska litteraturen och våra bokförläggare skulle lida, om genom tull å böcker ett så stort och värdefullt afsättningsområde som Finland ginge förloradt

för oss. Jag hoppas att svenska Riksdagen icke vill göra sig skyldig till ett sådant felsteg, hvilket dessutom lätt kan tänkas framkalla repressalier österifrån.

Ang. tull å
böcker.
(Forts.)

Vi hafva en gång förlorat Finland. Låtom oss se till, att vi icke, ehuru i annan mening, förlora det omigen, förlora hvad som i språk och litteratur förenar dess folk med vårt. Bort derför med alla skrankor, som stänga eller försvåra den litterära samfärdseln mellan de svensktalande på begge sidor om Bottenhafvet!

Jag hade tänkt yrka bifall till utskottets förslag med det tillägg, att ifrågavarande tull icke skulle gälla för i Sverige och Finland tryckta böcker, hvilka icke utgöras af biblar eller psalmböcker; men då återremiss redan blifvit yrkadt, skall jag förena mig derom.

Herr Waldenström från Gefle: Vi hafva i denna punkt åter ett exempel på, huru bevillningsutskottet endast för systemets skull gått illa åt en vigtig industri i vårt land. Det är mycket förunderligt, att ett sådant förslag kan komma från bevillningsutskottet. Naturligtvis afser det att skydda bokförläggare och bokbindare. Det är dock bekant, att flere stora bokbindare till utskottet ingifvit en skrifvelse, hvaraf äfven vi fått del, och hvari yrkas, att den tull af 25 öre per kilo för inbundna böcker, som redan finnes, måtte tagas bort, utom för biblar och psalmböcker samt linierade kontorsböcker, hvarpå bokbindarne fortfarande önska tull. Dertill kommer, att en stor grupp af våra mest framstående bokförläggare, såsom Hiertas bokförlag, Evangeliska fosterlandsstiftelsen, Flodin, Fahlerantz m. fl. i skrifvelse till Riksdagens ledamöter bedt att få slippa det välvilliga skydd, som bevillningsutskottet tillämnat dem, emedan de inse, att det måste blifva till deras stora skada. Hvem kommer då att vinna på dessa tullsatser, när ifrågavarande industriidkare förklarat, att *de* komma att lida men deraf? Det är obegripligt, huru utskottet kunnat i denna punkt gå så till väga, som det gjort, utan att tänka på hvad *de* vilja, som frågan närmast intresserar.

Till Riksdagens ledamöter har från en bokförläggare i Stockholm, utgifvaren af tidskriften Svea, utdelats ett cirkulär, hvari yrkas att vid rubriken "boktryck" äfven måtte särskildt nämnas tidningstryck. Han tager för gifvet, att det är utskottets mening, att i boktryck skall inbegripas äfven tidningstryck, men han anser dock nödigt för tydlighetens skull att det särskildt utsättes, och detta derför att hit införas tidskrifter på svenska språket, tryckta i Köpenhamn. Om sådant skulle blifva Riksdagens beslut, så skulle äfven finsk-svenska och svensk-amerikanska tidningar hit öfversända förtullas. Jag har fyra på svenska språket tryckta tidningar från Amerika. De sändas mig i korsband af utgifvarne. Jag skulle således, hvarje gång en af dessa tidningar komme, nödgas springa till tullen för att lösa ut dem. Det vore ju ett ganska skönt göromål för mig!

Bokförläggarne hafva, såsom jag redan omnämnt, i sin skrifvelse visat, att den ifrågasatta tullen skulle på flera sätt lända dem till

Ang. tull å
böcker.
(Forts.)

skada. Och de hafva särskild betonat det orimliga i att, då de skola taga tillbaka sina böcker på retur från Finland, Danmark eller Norge, de skola nödgas betala tull. Hittills hafva de i allmänhet undgått detta sålunda, att, när de kunnat anskaffa två personer, som under edlig förpligtelse intygat, att de på retur komna böckerna varit bundna i Sverige och att tiden efter deras utförande icke öfverstigit fem år, så hafva de sluppit betala tull för dem. Denna möjlighet skulle hädanefter blifva dem betagen. I de flesta fall skulle det nemligen blifva omöjligt för dem att finna personer, som edligen kunde intyga, att böckerna blifvit tryckta i Sverige, äfven om på titelbladet en svensk stad vore angifven såsom tryckningsort. Böckerna kunde mycket väl vara tryckta i Leipzig ändå. Hvad särskildt Finland beträffar, så begagnas der i ganska stor mängd i Sverige tryckta läroböcker. Om nu tull lägges på svenska böcker, som hit införas från Finland, så är det mycket antagligt, att äfven tull kommer att läggas i Finland på svenska böcker, som dit införas från Sverige. Följden häraf skulle blifva, att de svenska läroböckerna aftrycktes i Finland, hvartill full rätt förefunnes, men hvilket nu icke sker. Alla dessa förhållanden äro af synnerligen stor vikt att beakta; och då hufvudsaken i det nya systemet skall ligga uti att skydda den svenska industrien, så bör man väl icke göra det så, att de, som skola skyddas, få anledning att beklaga sig öfver sina vänner.

Herr E. G. Boström: Jag ber att få meddela, att Första Kammaren bifallit yrkandet om återremiss af denna punkt, hvadan desto större anledning är, att Andra Kammaren fattar samma beslut.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt herr talmannen gifvit propositioner såväl på bifall till utskottets hemställan som på återremiss, beslöt kammaren återremittera ärendet till utskottet för förnyad behandling.

Punkterna 19 och 20.

Biföllos.

Ang. tull å
chokolad.

Punkten 21.

I gällande tulltaxa är för *chokolad* föreskrifven en tull af 50 öre per kilogram och för råämnet dertill, *kakao*, en tull af 30 öre per kilogram. Herr A. E. Petersson hade i sin ofvan omförmälda motion, på anförda skäl föreslagit, att kakao måtte blifva tullfritt och tullen på chokolad sättas till 30 öre per kilogram; men hemstälde utskottet under förevarande punkt, att motionärens förslag i denna del icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Berndes: Med allt erkännande af det myckna arbete, som bevillningsutskottet nedlagt på detta sitt betänkande, tar jag mig dock friheten göra en ringa anmärkning emot den här föredragna punkten. Utskottet har yttrat, att chokolad hufvudsakligen är ett njutningsmedel. Jag ber då om ursäkt, att jag vid frågan om chokolad äfven inblandar artiklarne té och kaffe, hvilka icke omtalas i nu förevarande punkt. Det råder ett ganska besynnerligt förhållande emellan dessa artiklar, kaffe, té och chokolad. Kaffe är ett njutningsmedel, som enligt hvad de flesta läkare anse, är ganska skadligt, om det njutes till öfvermått. Té såsom innehållande jern, är betydligt helsosammare än kaffe. Och chokoladen är otvifvelaktigt ännu mera närande. Huru förhålla vi oss då till importen af dessa tre olika artiklar. Man säger att för den fattige har kaffet blifvit ett hufvudsakligt behof. Det har blifvit det af vana. Men det inverkar skadligt både i sanitärt och ekonomiskt hänseende. Hvar och en, som känner förhållandena på landet, måste erkänna, att denna varas bruk inverkar i helsovårds-hänseende ganska skadligt, åtminstone å den qvinliga delen af befolkningen, likasom på barnen, hvilka äfven få njuta deraf, då det försvagar deras kroppskrafter. Och äfven ekonomiskt inverkar kaffedrickningen ganska oförmånligt, då hustrurna, i stället för att sköta hus och hem, gå i granngårdarne och dricka kaffe. På grund deraf att kaffe ansetts för en nödvändighetsvara, har emellertid fråga städse förevarit om sänkning af tullen på kaffe, men deremot att bibehålla den höga tullen på té och chokolad. Jag vill då fråga, hvarför man icke kan ställa om denna sak? Hvarför skall man, om té och chokolad äro näringsmedel, göra deras importerande omöjligt för den fattigare. Tullen på kaffe är dock föreslagen att nedsättas till endast 12 öre per kilogram, hvaremot tullen på té skulle blifva 50 öre per kilogram. Och hvad chokolad beträffar, är äfven tullen på råvaran $2\frac{1}{2}$ gång högre än den på kaffe föreslagna, eller 30 öre per kilogram. Mig synes det rättvisaste vara att åsätta dessa särskilda artiklar samma tullsats.

Ehuru jag väl tror att dessa mina nu uttalade åsikter icke skola röna mycken sympati inom kammaren, har jag likväl velat uttala dem. Och jag ber att på anförda grunder få yrka återremiss å den föredragna punkten i ändamål af dess förnyade behandling inom utskottet.

Herr E. G. Boström: Jag skall endast anhålla om bifall till utskottets förslag.

Herr Wretlind: Då jag en gång har det sällsynta nöjet att kunna instämma med herr Petersson i Hamra, vill jag icke underlåta att begagna mig deraf, utan vill jag för min del säga, att hans förslag så väl i fråga om chokolad som kakao äro väl på sin plats.

Det är sant, att chokolad likasom kaffe och té äro njutningsmedel, men det är lika sant, att chokoladen är det bästa

Ang. tull å
chokolad.
(Forts.)

Ang. tull å
chokolad.
(Forts.)

af dem och det som innehåller de mesta näringsämnen, hvaremot kaffet är det sämsta bland de tre. Emellan begge kommer téet.

Jag förstår i sanning icke, hvilken näring, som skall skyddas genom tull på kakaobönan, hvars hemland är Mexico; icke lärer väl någon odling deraf kunna ega rum i vårt land.

Om tull deremot sättes på färdiggjord chokolad för att dermed uppmuntra denna lilla inhemska industri, så kan väl sådant hafva något skäl för sig. Men orimligt är dock, att denna tull skall uppgå ända till 50 öre per kilogram, helst som emballaget äfven inberäknas vid förtullningen. Kakaopulvret införes hos oss mest i bleckburkar. Och om t. ex. kakaon i en sådan burk väger 125 gram, så väger burken 75 gram, hvadan tullen blir mycket högre, än taxan afsedt. Denna tull kommer nemligen genom denna bestämmelse att höjas med 30 till 50 procent utöfver taxan, allt efter burkens storlek.

Tullen på kakao nedsattes för några år sedan till 50 öre per kilo, men effektivt blir den nu likväl af omnämnda anledning 70 å 80 öre per kilo.

Men då det icke här lär löna sig att nu framställa yrkande derpå, att tullen må beräknas utan emballaget, i synnerhet som jag ser, att det är fallet med en hel mängd andra artiklar, att de förtullas med emballage, synes mig ur billighetens synpunkt dock desto mer vara skäligt att nedsätta tullen till det af herr Petersson föreslagna beloppet.

Jag ber därför att få yrka afslag å utskottets betänkande och bifall till motionen.

Herr Berndes: Jag ber att få återtaga mitt yrkande om återremiss och i stället instämma i yrkandet om afslag å utskottets betänkande och bifall till herr Peterssons motion.

Härmed var öfverläggningen i ämnet slutad. Efter det herr talmannen till proposition upptagit hvartdera af de båda yrkanden, som återstodo, biföll kammaren utskottets hemställan.

Ang. tull å
fartyg.

Punkten 22.

Med anledning af särskilda i ämnet väckta motioner hemställde utskottet i denna punkt, att fartyg och båtar af jern äfvensom ångfartyg af trä, med tillbehör, måtte åsättas en tull af 10 procent af värdet.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr O. Melin: I den nu föredragna punkten hafva vi ett af de mera kraftiga bevisen på den ensidighet, hvarmed utskottet behandlat denna fråga, likasom öfver hufvud alla andra frågor, som i detta betänkande förekomma. Utskottet säger, att billigheten fordrar, att äfven fartyg beläggas med tull, på det att icke de svenska verkstäderna måtte komma att intaga en sämre ställ-

ning än förut i konkurrensen med utländska fartygsbyggare. Mig synes billigheten hafva fordrat, att utskottet äfven tagit i öfvervägande, huru vida den näring, som kommer att få betala denna tull till förmån för fartygsbyggare, också mår väl af detta pålägg och sedan kan utstå konkurrensen med utlandet. Sjöfartsnäringen är, såsom vi alla veta, en högst naturlig näring för vårt land, och hvarje fosterlandsväns sträfvan borde också vara att icke söka förqväfva en så gagnelig näring, som på samma gång för sina idkare är af en högst vanskelig beskaffenhet. Tydligt är det för en sådan näring af högsta vikt, att dess redskap, fartyget, icke blott vid inköp eller beställning blir så billigt som möjligt, utan äfven att dess vidmagthållande och proviantering kan ske till lägst möjliga pris. Redarenäringen i vårt land kan indelas i två slag. Den ena är den inhemska, som har till uppgift att idka sjöfart på våra kuster, floder, kanaler och sjöar. Denna branche blir snart sagdt tvungen att betala de högre pris, som verkstads-egarne komma att fordra, emedan de speciella fartygstyper, som för en dylik sjöfart erfordras, svårligen kunna byggas annat än inom landet. Den stora handelsflottan åter, som har att täfla med andra nationer, kan emellertid med fördel byggas utom landet, och de hemmavarande verkstäderna få nog också finna sig häri, om en så hög tull, som den här föreslagna, blir beslutad. Om vi önska slå oss in på samma fraktfart, hvarpå England förtjenat och fortfarande förtjenar penningar, nemligen med stora fartyg, särskildt segelfartyg af jern, blir följden, att dessa fartyg icke blott måste byggas utrikes, utan äfven hållas utrikes på främmande trader utan att besöka hemlandet och der drabbas af tullen. Jag hemställer, om någon nytta för landet kan vara härmed förenad. Detta tillvägagående skulle ju uppenbart äfven blifva menligt för verkstäderna. Herrarne tro må hända icke, att det är så många af våra fartyg, som segla redan nu emellan främmande länder. Men man får kännedom derom af kommerskollegii berättelser för 1886, som upplyser, att bruttofrakten för svenska fartyg, gående på utländsk ort, nämnda år uppgick till 27 millioner kronor, och att af dessa utgjorde icke mindre än 11 millioner kronor frakt för fartyg, som intagit beloppet uteslutande på fart emellan utrikes hamnar. — Således är det belopp, som förtjenats i den stora fraktfarten, så betydande, att man ej bör taga för liten hänsyn dertill.

Med afseende å de jemförelser, som utskottet i öfrigt gör här uti sitt betänkande, kan jag icke neka till, att åtskilligt deraf förefaller mig mer än lofligt naivt. Vårt land, som har en så framstående ställning inom sjöfarten och skulle kunna vinna en ännu bättre, då det ju särdeles väl lämpar sig därför, bör väl i främsta rummet jemföras med de stora sjöfartsidkande nationerna i stället för, såsom utskottet gör, med Danmark, Nederländerna, Ryssland och framför allt Schweiz. Jag hemställer, huru vida det kan anses visa förmåga och vilja hos utskottet att allvarligt sätta sig in i frågan att komma fram med så barocka jemförelser. Om utskottet ändå endast åberopat exempel från Danmark och Nederländerna,

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

vid förslag om tullsats, så hade det åtminstone varit någon reson deri, då dessa länder ej hafva högre tull än Danmark, 3 procent, och Nederländerna 1 procent af värdet. Men det smakar bättre att taga lärdom af Ryssland, der tullen är från 16 kronor 80 öre för registerten intill 33 kronor 60 öre. Det är naturligtvis synnerligen svårt för herrarne att veta, huru mycket den föreslagna tullen verkar. Jag kan derom upplysa, att den ifrågasatta tullsatsen, med afseende å fartygens värde i jämförelse med ton-talet, kommer i vissa fall att hos oss uppgå till 40 å 50 kronor per ton. Man kan deraf finna, hvad den föreslagna tullen innebär, och huru svårt den kommer att skada sjöfartsnärigen. Om bevillningsutskottet icke velat tänka på den svenska sjöfartsnärigen och gifva denna den rättvisa, som den kan påräkna, så borde dock utskottet hafva haft omtanke om en del andra näringar, som lida deraf att fartygen sålunda betungas. Ty, såsom ofta blifvit nämnt, inverkar det förhållande, att hvad som för fartygen behöfves blir fördyradt, äfven på en mängd andra näringar. Och då sjöfartsnärigen, enligt hvad vi alla erkänna, har en stor betydelse för vårt land, hade i min tanke utskottet icke allenast bort i denna fråga höra sakkunnige verkstadsegare rörande den ifrågasatta tullsatsen, utan äfven sådana sakkunnige, som kunnat upplysa om, hvilken inverkan samma tullsats kan hafva på sjöfartsnärigen samt på andra områden. Såsom exempel må anföras ett fartyg af 300,000 kronor inköpsvärde, hvilket är ett ganska vanligt pris för en medelstor ångare. Ett dylikt fartyg bär sig redan för närvarande näppeligen. Tro herrarne då, att skeppsredare kunna hafva något intresse uti att insätta penningar uti ett dylikt fartyg, när det belastas med en tull af 10 procent af dess värde, eller en ökad kostnad af 30,000 kronor? Jag har anfört detta tal, 300,000 kronor, såsom ett medeltal, men vi hafva äfven fartyg, som kosta 5 å 6 hundrausen kronor. Tager jag då derjemte i betraktande, att alla artiklar, som för fartygen behöfvas, såsom tågvirke, kettingar, ankare och proviant, skola fördyras, så tror jag, att hvar och en, som röstar för tull på fartyg, i sin mån förhindrar oss att bedriva denna naturliga och vackra näring och gör med detsamma vårt land mindre känt och hedradt i utlandet, än det är och har anspråk på att få vara.

Jag ber att få yrka afslag på den föredragna punkten.

Häruti förenade sig herrar *Lilljeqvist* och *Arhusiander*.

Vidare yttrade:

Herr Brodin: Likasom den föregående talaren förundrar äfven jag mig öfver, huru bevillningsutskottet kunnat komma fram med detta förslag till tull på fartyg, utan att på något sätt motivera detsamma. I afseende å tull på stöflar, skosulor och dylikt finnas motiv anförda, men i afseende å denna viktiga tull intet alls, annat än att utskottet anser, att tullen på fartyg skulle blifva ett skydd för de mekaniska verkstäderna, enär man är sinnad att

lägga tull på järnplåt. hvilken tull skulle komma att öka tillverkningskostnaderna för dessa verkstäder. Då denna föreslagna tull på fartyg således är beroende af tullen på plåt och andra artiklar, som dermed hafva sammanhang, hemställer jag, huru vida det ej vore naturligtast att uppskjuta behandlingen af tullen på fartyg, till dess tullen på jern och stål blifvit behandlad. Jag anhåller derom så mycket hellre, som jag vet att motsvarande yrkande framstälts i Första Kammaren, och att derom begärts votering, ehuru jag ej känner resultatet af densamma.

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Herr talman! På grund af de skäl jag anfört, anhåller jag om proposition derpå, *att behandlingen af tull på fartyg må uppskjutas, till dess frågan om tull på jern och stål blifvit afgjord.*

Herr E. W. Carlsson: Jag begärde ordet med anledning af representantens på göteborgsbänken många och långa beskyllningar mot utskottet för bristande hänsyn dels till rederinäringen och dels till andra näringar och industrier. Det är ju klart, såsom också utskottet här framhållit, att, om tull blifver åsatt en stor del af de materialier, som användas till fartygsbyggnad — en del af dessa materialier är redan åsatt tull och sannolikt komma äfven andra att beläggas med sådan — det icke kan vara rättvist att låta det färdiga arbetet fortfarande få vara tullfritt blott för att skydda skeppsrederinäringen. Jag tror att man derigenom skulle aflägsna skeppsbyggerierna från vårt land och flytta dem till utlandet samt sålunda låta utländska verkstäder göra det, som vi sjelfva kunna göra. Jag tror icke att hittills synnerligen många fartyg byggts i utlandet och importerats till Sverige. Jag har icke sett några statistiska uppgifter i det afseendet, men jag hoppas att få sådana af herr Melin och jag är intresserad att se, hvartill beloppet därför kan gå. För min del tror jag icke, att svenska rederier skulle göra någon vinst på att i utlandet af utländskt material bygga fartyg. Men äfven om så skulle ske, tror jag icke att detta skulle uppmuntra den svenska industrien, och en så vigtig näringsgren är väl icke skeppsrederinäringen, att man för dess skull skulle ruinera en stor del andra industrier i landet. Jag yrkar för den skull bifall till utskottets förslag.

Herr O. Melin: Jag vill endast med anledning af herr Carlsons yttrande omnämna, att på senare tid flera fartyg inköpts från utlandet för ett pris, hvarför vi icke skulle kunna bygga dem i Sverige. Och då detta billiga inköpspris för fartygen är af största betydelse för näringens bedrifvande, tror jag, att man hädanefter får akta sig för beställningar af fartyg vid svenska verkstäder. Med all aktning för svenska verkstäders skicklighet i speciella fall, tror jag att de engelska verkstäderna hafva i allmänhet en betydligt större erfarenhet, i synnerhet i fråga om byggande af större fartyg.

Herr Werner: Jag ber blott att få instämma i herr Brodins yrkande, att kammaren måtte uppskjuta behandlingen af denna

Ang. tull å fartyg.
(Forts.) fråga, till dess kammaren behandlat tullen på jernplåt och annat sådant material, som användes för fartygsbyggnad.

Herr Schöning: Jag ber att också få göra samma yrkande som den siste ärade talaren.

Herr Ryding: Till ledning vid diskussionen, ber jag få upplysa, att jag nyss erhållit underrättelse, att en i Första Kammaren väckt fråga om att behandlingen af denna punkt skulle uppskjutas, blifvit afslagen med 68 röster mot 57, och att nämnda kammare nu är sysselsatt med att diskutera denna punkt om tull å fartyg.

Herr Brodin: För den händelse herr talmannen icke skulle upptaga mitt yrkande om frågans uppskjutande, skall jag be att få yttra mig vidare i sjelfva saken.

Herr Sandwall: Just den omständigheten, som herr Melin i sitt sista anförande påpekade, nemligen att en mängd från utlandet inköpta fartyg införas, bevisar behofvet af skydd för de svenska verkstäderna och skeppsbyggerierna mot dessa stora uppköp. Om vi t. ex. uppköpa begagnade fartyg utifrån, är det klart att vi, äfven om de åsättas tull, få dem till så billigt pris, att vi kunna utstå konkurrensen med den utländska sjöfarten, hvaremot de svenska skeppsbyggerierna komma att lida mera af en sådan import, i ju större skala den bedrifves. För min del anser jag det vara alldeles nödvändigt, att, då tull sannolikt kommer att sättas på alla materialier, som användas för fartygsbyggnad, tull äfven bör sättas på de färdiga fartygen, och jag tager mig därför friheten att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr E. G. Boström: I fråga om föredragnings sättet ber jag få påpeka, att, då Första Kammaren redan beslutat att icke återremittera ärendet, en återremiss från denna kammare icke tjänar till någonting.

Herr Brodin: Jag har icke yrkat någon återremiss, utan blott att frågans behandling skulle uppskjutas, till dess rubriken jern och stål blifvit behandlad. Då jag antager, att vid behandlingen af denna rubrik sådana skäl skola framläggas, att äfven medlemmar i det protektionistiska lägret skola finna sig föranlättna att uppträda mera såsom fosterlandsvänner än som partivänner, och den frågans utgång således möjligen kan blifva en annan, än nu antages, hvilket åter kan betydligt inverka i afseende å tullen på fartyg, så önskar jag att den nu föreliggande frågan måtte afgöras senare.

Herr talmannen framställde nu, i anledning af herr Brodins yrkande, att förevarande punkt skulle till afgörande företagas först efter det punkterna 53—74 blifvit af kammaren behandlade, propositioner å så väl bifall till som afslag å nämnda yrkande; och för-

klarade herr talmannen sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef dock begärd, i anledning hvaraf nu skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Den som vill att 22 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8 skall företagas till afgörande först efter det punkterna 53—74 blifvit af kammaren behandlade, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren beslutat att nu företaga punkten 22 till afgörande.

Efter röstsedlarnes sammanräkning befans, att 102 ledamöter röstat ja och likaledes 102 nej. I följd af denna omröstningens utgång måste den förseglade sedeln öppnas; och som berörda sedel innehöll ett nej, hade kammaren alltså beslutat att till omedelbart afgörande företaga ifrågavarande punkt.

Ordet lemnades nu å nyo till

Herr Brodin, som yttrade: Som frågan alltså icke kan skjutas upp, skall jag be att få anföra några af de skäl, hvarpå jag grundat den åsigt, att tull å fartyg kommer att skada i stället för att gagna. Detta mitt påstående göres naturligtvis under de förutsättningar, som förefinnas i utskottets betänkande, och intill dess någon åtgärd vidtages, som neutraliserar dessa tullars skadliga verkningar i form af restitution vid fartygs nybyggnad och premier vid seglingen, såsom andra nationer nödgats vidtaga.

Sjöfartsnäringsen kan delas i två grenar, den inhemska och den utländska. Den inhemska behöfva vi icke taga i beräkning; ty den är temligen likgiltig för saken i fråga. Men för ett fartyg, som användes i utländsk fart, betyder tullen mycket, då en svensk skeppsredare måste arbeta under samma villkor som andra nationer för att kunna upptaga konkurrensen. Men då dessa nationer — och i synnerhet den farligaste konkurrenten af dem alla, den engelska — ligga öfver oss i många fall, så böra vi, för att hafva någon utsigt att kunna bestå i konkurrensen, äfven vara likställda med dem. Om det nu blir tull på fartyg, hvilken tull bevillningsutskottet antagligtvis föreslagit med hänsyn till föreslagna tullar å materialier för fartygsbyggnad, kan en svensk skeppsredare icke köpa ett fartyg billigare än 10 procent öfver det engelska priset. Ty äfven sedan man lagt tull på plåt och andra materialier, är det priset på fartyg i England, som bestämmer priset på fartyg här i landet. En svensk skeppsredare, som skulle börja

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

sitt företag med att inköpa fartyg till ett pris, som vore 10 procent dyrare än i England, har liten utsigt att lyckas deri; då man betänker, att han arbetar med dyrare penningar än den engelska redaren, och att det icke blott är räntan på det nedlagda kapitalet, som bör tagas i beräkning, utan äfven den omständigheten, att assurancespremierna äro betydligt högre än räntan, i det att de uppgå ända till 8 å 10 procent af värdet. Tron I, mine herrar, att en svensk skeppsredare, som känner sin handtering, skulle gifva sig in i ett sådant företag, då det icke blott är fartygen, som blifva dyrare än andras, utan på samma gång sjelfva sjöfartsnäringsen beskattas i vårt land högre än annorstädes. Jag tror det icke. Följden häraf vore fast mera den, att de svenska fartygen och de svenska verkstäderna i sjelfva verket icke blott icke skulle erhålla något skydd, utan tullen komme att verka rent af skadligt icke blott på skeppsrederierna och verkstäderna utan äfven på dem, som tillverka fartygsmateriel, på valsverken och dylika industriella företag. Ty om skeppsredare ej vilja kontraktera fartyg, få verkstäderna stå der med sin skyddstull i tulltaxan, men utan beställningar hvilket naturligtvis kommer att återverka på valsverk och andra industrier. Att det kommer att gå på det sättet, lär oss andra länders erfarenhet. I Nordamerika var, innan skyddssystemet tillämpades, handelsflottan högst betydlig, näst Englands den största i världen. Sedan tullarne infördes, stod det icke länge på, förr än de amerikanska fartygen försvunno — dels såldes, dels förlorades desamma, och nya kunde ej byggas i följd af de höga tullarne å materialier. Följden har blifvit den, att man kan segla nästan hela världen rundt, utan att nu se ett amerikanskt fartyg, undantagandes allra närmast de amerikanska kusterna; ty kustfart är nu så godt som det enda ändamål, hvartill de nordamerikanska fartygen begagnas. Det har gått så långt, att man ansett att något måste göras till afhjelpande häraf, och förslag hafva också blifvit inlemnade till kongressen, att amerikanska fartyg skulle få premier för hvarje seglade 1,000 mil till upphjelpande af landets skeppsrederihandling.

I Frankrike och Italien har man, sedan skyddstullsystemet antagits, samma erfarenhet. I Frankrike har man tillgripit ett premieringssystem, enligt hvilket, "för utjemnande af de pålagor, hvilka genom tulltaxan drabba skeppsbyggare", följande ersättningar äro beviljade, nemligen:

för jern- och stålfartyg.....	60	frances	per ton brutto,
„ träfartyg af 200 tons och deröfver...	20	„	„ „ „
„ „ af mindre än 200 tons	10	„	„ „ „
„ komposite-fartyg	40	„	„ „ „

för ombord å fartyg anbragta maskiner, motorer, pannor m. m.: 12 frances per 100 kilogram, hvarförutom vid ombyte af ångpannor godtgöres 8 frances per 100 kilogram af pannornas vikt.

Dessutom äro fartyg, byggda i Frankrike, under en tid af 10 år tillförsäkrade premie, för hvarje tillryggelagda 1000 mil, af 1 franc 50 centimes per ton netto, hvilka premier årligen minskas med: 0,075 frances för träfartyg och komposite-fartyg, samt

0,05 francs för fartyg af jern.

För fartyg, byggda utomlands, utgår denna premie med hälften.

Och på samma sätt är förhållandet i Italien.

På detta vis nödgas man söka gifva sjöfartshandteringen en uppmuntran, då man förut slagit i hjel den genom tullar. Man blir naturligtvis nödsakad att göra på samma sätt här, ehuru vi väl komma några år efter, och sedan skeppsrederirörelsen redan försvunnit, samt de som arbetat sig in i denna svårlärda handtering slutat upp, och inga andra vilja börja. Då vill man må hända nog komma med understöd i ena eller andra formen, men då är det för sent. Emedan vi hittills fått vara oberörda af alla tullförhållanden, hafva vi, vågar jag påstå, och just därför att vi varit så länge utan allt konstladt skydd, genom ihärdighet och arbete lyckats tillkämpa oss ett godt renommé såsom skeppsredare och äfven såsom skeppsbyggare. För blott fem år sedan voro svensk stålplåt och dylik skeppsmateriel 50 procent dyrare än motsvarande engelsk vara. Priset per centner har nu genom konkurrens och förbättrade arbetsmetoder nedsatts så, att prisskillnaden icke går till en krona. Man behöfver icke vara fackman för att våga det påståendet, att denna krona kan vinnas in genom de förbättrade och förenklade metoder, som jernhandteringen och valsverksindustrien åstadkommit på andra områden. Om således våra skeppsbyggare framgent under samma tullförhållanden som nu finge använda svensk stålplåt och stålspant till vissa ändamål, som fordra god materiel, och billig engelsk plåt till de ändamål, der sådant lämpar sig, skulle det vara dem möjligt att fortfarande utan tull bygga fartyg af hufvudsakligast svenskt material till pris, att de kunde konkurrera med engelsmännen, men detta är endast möjligt under förutsättning att de få och kunna drifva sin handtering på samma sätt som i England. Då jag påstår detta, gör jag det på den grund, att jag under dessa förutsättningar erbjudit flera skeppsredare att bygga till samma pris som engelsmännen. Då vi betänka, i hvilken grad den svenska skeppsrederinärningen utvecklats sig — ty det är många millioner, som årligen kommit till landet af fraktförtjenst — då vi erinra att våra fartyg och fartygsbefäl hafva mycket godt anseende på verlds-fraktmarknaden, och då landets läge och våra långa kuster tydligt påvisa, att sjöfarten är bland våra naturligaste näringar, hvartill kommer stor tillgång på godt och dugligt sjöfolk, som äfven gerna antages på utländska fartyg, är det verkligen hårdt, att man genom tullar vill döda en så naturlig handtering. Åtminstone synes det mig, som om herrarne borde betänka sig, innan I fatten ett dylikt beslut. Jag vill äfven påpeka, att om nu en eller annan skeppsredare skulle vara så lifvad för sin handtering — ty det ligger någon hasard i densamma, som mången gång verkar upplifvande och gör det svårt att höra upp, sedan man väl kommit in i den — om han skulle vara så fäst vid sitt yrke, att han ändock ej vill sluta, så kan följden blifva den, att han far till England och der köper sig ett fartyg, som han låter segla under engelsk flagg. Detta går mycket väl för sig. Såsom skeppsredare kan jag ega största delen af ett fartyg, som bär engelsk flagg,

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

och har svensk kapten och styrman och svenska matroser, blott några engelska för att ställa sig den engelska lagstiftningen till efterrättelse. Jag kan sedan sitta i Stockholm eller Haparanda och reda fartyget. Jag hemställer till herrarne, huru vida landet kan hafva någon fördel af sådant, och om det kan hafva nytta af att låta de skatter och pålagor, som eljest skulle tillfalla svensk stat och kommun, gå ut ur landet och tillfalla utländingen. Det är alldeles säkert, att det är få industrier i Sverige, som kunna drifvas upp så som sjöfartshandteringen, och det är äfven få, som stå i så nära samband med en hel mängd andra handteringar, som just denna. Jag hemställer då, om det kan vara klokt att genom tull söka skydda verkstäderna, då detta skydd kommer att verka så, att hela rederinäringen går under, och äfven verkstäder och arbetare komma att förlora derpå.

Då jag icke kan se, herr talman, att denna tull skall komma att gagna någon men döda rederihandteringen och ogynnsamt inverka på alla de handteringar, som med skeppsfarten stå i samband, yrkar jag afslag på utskottets hemställan i denna punkt.

Vidare anförde:

Herr E. G. Boström: Den talare från Göteborg, som öppnade denna debatt, rättade åtskilliga anmärkningar mot utskottets betänkande, hvilket han kallade "delvis naivt". Han hade fäst sig vid att utskottet uppgifvit, huru tullsatserna vore bestämda i åtskilliga länder, som han uppräknade, samt påstod att utskottet nämnt endast smärre länder. Men hade han läst igenom betänkandet, så skulle han funnit, att utskottet åberopat äfven större länder, såsom Frankrike, Ryssland och Österrike. Han fäste sig särskildt vid, att vi tagit med Schweiz. Det är naturligtvis honom emellertid väl bekant, att Schweiz har rätt stora sjöar; men ehuru de sjöarne ligga inne i landet och så, att intet främmande fartyg kan annat än landvägen forslas dit, så kan det ju vara anmärkningsvärdt nog, att detta land, som önskar skydda sin industri, belagt äfven denna artikel med tull.

Det har klagats öfver att utskottet icke hört sakkunniga personer i denna punkt. Jag vill i fråga derom erkänna, att vi icke tagit med i rådslaget vare sig herr Melin eller herr Brodin, om hvilka det dock var oss väl bekant, att de voro emot denna tull. Men vi hafva dock hört åtskilliga egare af mekaniska verkstäder, och dessa verkstadsegare hafva för sin del uttalat sig i öfverensstämmelse med utskottets förslag.

Herr Melin klagade ock deröfver att den tull, som blifvit af utskottet föreslagen, eller 10 procent af värdet, skulle gå upp till 40 å 50 kronor per ton. Det är möjligt att detta kunde blifva förhållandet i fråga om synnerligt dyrbara passagerarfartyg, som medgifvas rätt betydliga afdrag å det afgiftspligtiga tontalet, och som därför, ehuru de hafva ett större värde, hafva en jämförelsevis obetydlig förmåga att draga last. Men för de vanliga fartygen,

som gå i fraktmarknaden, kan en sådan tull, som herr Melin nämnde, alldeles icke komma i fråga.

Han erinrade vidare, att för skeppsfarten frågan för dagen vore att bygga allt större och större fartyg, och han förmenade att ingen i Sverige kunde bygga så stora fartyg, som nu börjat användas. Men det är klart att, när det icke är någon, som gör beställningar inom landet af sådana fartyg, kan ej någon byggnad komma i fråga. Förr byggde man i Sverige endast smärre båtar; men när det kom ett uppsving i sjöfartsnäringen, började våra redare både i Göteborg och Stockholm beställa inom landet större fartyg. Och det visade sig då, att här kunde byggas fartyg bättre än motsvarande engelska, utom det att materialet var af öfverlägsen beskaffenhet. På samma sätt har man ansett, att det här i landet icke skulle vara möjligt att bygga pansarbåtar. Men då Motala verkstad fick beställningen att bygga Svea, blef man öfvertygad om att det gick för sig att bygga en sådan båt inom landet, och då båten var färdig, öfverträffade den de förväntningar, som man hyste om densamma. När sedan Riksdagen beslöt sig för att bygga den andra pansarbåten, så visade det sig att icke blott Motala, utan äfven två andra väl renommerade svenska verkstäder kunde gå i land dermed.

Nu har det blifvit sagdt, att om man lägger tull på fartyg, så blir det omöjligt för våra rederier att konkurrera med de utländska. Hela sjöfartsnäringen skulle gå under, åtminstone den som går i utländsk frakt. Jag tror det dock för min del icke, och om vi komma att i detta hänseende röna några svårigheter, härröra dessa säkerligen af helt andra omständigheter. I England till och med, som är ett sådant frihandelsland, har man låtit sig angeläget vara att bereda sjöfartsnäringen åtskilliga fördelar. Om der fartygen — det gäller hufvudsakligen paketbåtarna och större handelsfartyg — byggas med iakttagande af vissa af marindepartementet gifna föreskrifter, och redarne förbinda sig i krigstid ställa fartygen till departementets förfogande, så erhålles icke obetydligt understöd. Men dessa bestämmelser äro dock sådana, att de ej i någon mån förringa fartygens användbarhet som handelsfartyg. I Frankrike är det på samma sätt. Och åtskilliga länder, såsom Spanien, Frankrike och Tyskland, gifva dessutom sin sjöfartsnäring icke obetydliga premier dels för hvarje nytt fartyg som bygges, dels för hvarje in-segladt tusental sjömil. I Frankrike gäller till och med, i syfte att uppmuntra det inhemska skeppsbyggeriet, att premien reduceras till hälften, der fartyget är af utländsk tillverkning. Herrarne kunna deraf förstå, hvilket värde man der sätter på den inhemska skeppsbyggerinäringen.

Herr Brodin har sagt, att den nordamerikanska handelsflottan gått om intet genom tullarne, och att dess flagga numera ej förekommer annat än i närheten af de amerikanska kusterna. Jag tror icke, att man får skylla detta på tullarne, utan torde det snarare bero derpå, att under det amerikanska inbördeskriget den amerikanska flaggan ej kunde visa sig ute, och de andra sjöfartsidkande nationerna under tiden visste att skaffa sig öfvertaget.

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Men herrarne veta ock, att amerikanerna nu äro betänkta på att premiera sjöfarten på samma sätt, som man gör i Frankrike och Tyskland.

Det är dessa omständigheter, som göra det svårt för oss att konkurrera, men de böra icke göra det omöjligt för oss att bygga fartyg. Uti en motion, som herr Brodin afgifvit denna riksdag, erkänner han äfven, att vi hafva alla vilkor för ett godt fartygsbyggeri. Då kunna vi gerna söka gagna det, och om våra skeppsredare ville se mera på vinsten för framtiden än för stunden, skulle det kanske vara bäst för dem att använda svenskt material. Om jag ej är illa underrättad, går det godt för sig att af svensk plåt använda smäckrare dimensioner än af den engelska.

Jag frågade en gång en skeppsredare, då det var tal om tull på ketting, om man icke borde sätta tull på utländsk ketting, då det för fartygen borde vara fördelaktigare att få den svenska bättre varan, om olycka skulle inträffa. "Det behöfva vi ej", svarade han, "den engelska kettingen är tillräckligt bra, och assurancesbolagen kräfva ej starkare gods". Jag tror nästan, att ett sådant skäl gjort sig gällande i många fall, och äfven i detta. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i denna punkt.

Herr Herslow: Gent emot den siste ärade talaren, som, till bemötande af hvad en talare i min närhet påpekat, sade att utskottet skaffat sig upplysningar i frågan genom att meddela sig med *flera verkstadsegare*, vågar jag säga, att jag nästan betvivlar den uppgiften. Jag känner temligen väl verkstadsegarne, såsom sjelf intresserad i en af landets största mekaniska verkstäder, nemligen Kockums mekaniska verkstad. Den verkstaden torde hafva byggt de största fartyg, som byggts här i landet, sådana t. ex. som emigrantångare, bestämda för färder öfver Atlantiska hafvet, fartyg på 3,000 tons. Men dessa, liksom ett stort antal andra fartyg vi utfört, äro byggda för utländsk räkning. Några hafva levererats till Danmark, och åtskilliga, deribland flera stora fraktångare, till Norge. Med det svenska skeppsbyggeriet är så för närvarande stäldt, att denna industri hos oss nått en så stark utveckling, att vi icke kunna vänta att de svenska rederierna kunna förslå såsom afnämare, äfven om vi få bygga alla svenska fartyg. Vi bygga åt Norge, Danmark och Ryssland, och jag undrar hvad fördel tullen på fartyg skall kunna hafva för de mekaniska verkstäderna, valsverken och dylika industriella företag, när priset på fartyg måste bestämmas — till följd deraf att konkurrensen är så skarp inom landet — på det sättet, att man, vid de anbud man lemnar de inhemska rederierna, alltid måste hafva öga på hvad man kan få för ett fartyg, som man skulle bygga för utlandet. Så långt få vi gå under hvarandra i pris äfven vid inhemska beställningar, att vi komma ned till det pris, utländingen kan betinga sig.

Vid den konferens, som hölls emellan egare af i denna punkt intresserade större mekaniska verkstäder — således icke sådana som göra åkerbruksmaskiner eller bygga en och annan jernvägs-vagn, utan sådana som bygga fartyg och stora fartyg — kom man

till det resultat, att tull på fartyg, huru hög den än göres, icke kan vara oss till någon verklig fördel. Vår produktionsförmåga är vida öfver hvad den inhemska rederirörelsen behöfver eller kan lifnära. Jag skall längre fram komma till de ökade bördor och försvårade villkor, detta betänkande föreslår att fastställa för våra mekaniska verkstäder; här är ju fråga om en tull, som skulle vara dem till lättnad och fördel. Jag beklagar emellertid äfven *den*, och jag vågar påstå, att så göra alla representanter för Sveriges stora verkstäder. Jag vill icke tala om en sådan verkstad, som jemte sin verkstadsrörelse drifver plåttillverkning och valsverk, såsom förhållandet är med Motala, sedan det kommit i besittning af Bångbro. Jag tror nemligen att Motala lockats att förbise det intresse, som dess *verkstad* representerar, för att i stället företrädesvis se på hvad plåtverket i Bångbro kan vinna. Men sedt ur blott och bart de mekaniska verkstädernas synpunkt, tror jag icke att man kan finna någon näring, som blifvit svårare åtgången af bevilningsutskottet både genom de tullar, som skulle skydda de mekaniska verkstäderna, och genom de tullar, hvarigenom dessa verkstäder skulle i sin ordning bidra till att lemna skydd åt andra industrier.

Det är gudnås icke få näringar, som genom denna digra bok, om den kommer att af Riksdagen accepteras från perm till perm, komma i bedröfligt läge, och det gör mig mycket ondt om dem alla. Men mest beklagar jag, att *denna* näring, som visat sig så förhoppningsfull, stark och lifskraftig, skall råka ut för qvacksalvarehänder och antagligen få sin helsa knäckt för lifvet. Då vi komma till den punkt, som rör jerntullarne, skall jag yttra mig närmare härom. Här vill jag blott säga, att, så vidt jag, efter mångsidiga förfrågningar hos representanter för de skeppsyggande mekaniska verkstäderna, kunnat inhemta, ingen enda af dem yrkar på fartygstull. De veta, att de då få så mycket mindre att bygga. Äfven om — i motsats till hvad herr Brodin anförde, hvilket jag dock för min del tror vara riktigt — skeppsrederinäringen skulle kunna hålla sig uppe vid hvad den är, och man ännu skulle kunna reda i ångfartyg, fastän deras anskaffande fördyras med 10 procent, så veta verkstäderna, att de icke af våra svenska rederier skola kunna få tillräcklig sysselsättning för att ens uppehålla lifvet. Om vi tvingas att hålla oss endast till den inhemska marknaden, äro vi alldeles för många om affären; vi måste slås på lif och död med hvarandra, till dess någon eller några gått under.

Från hvilken sida man än ser saken, höra de tullexperiment, för hvilka de mekaniska verkstäderna skola göras till offer, till de vådligaste och mest hänsynslösa förslagen i hela detta betänkande. Man borde kanske icke motsätta sig alla dessa orimligheter. Jag har hört en dylik åsigt uttalas af mången partivän, som menat, att ju mer det går på tok, dess bättre, och att det icke tjenar någotont till att hålla emot, utan att man bör låta alla näringar genom den protektionistiska våldsamheten komma i ytterligaste beknip. Lättare skulle då komma att skocka sig de stormmoln, som på kort tid skulle sopa bort det system, som håller på att eta-

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

blera sig och hvilket ej då skulle hafva lång tid att lefva. Hvarje industri, som har hunnit att genom sina mest framstående representanter göra sig förtrogen med innehållet af detta betänkande, uppstämmer nu det ena ångestropet efter det andra. "Vi ha nog svårt ändå", höres det från dessa näringar, som man tänkt sig skola hjälpa genom skydd. "Skola vi nu utsättas för nytt tryck med en ännu mera konstlad behandling, blir det oss omöjligt att hålla lifvet uppe". Den ena dagen efter den andra hafva vi här i kammaren från den ena stora näringen efter den andra fått höra ropet: "kunna vi ej få vara qvitt denna eder hjälp?" Detta "skydd" kommer att kännas endast såsom en rännsnara. Hårtill svara våra ärade motståndare helt kallt, att de icke kunna taga hänsyn till hvarje särskild industri, då det är fråga om det allmännas intresse. Då jag för min del icke kan tänka mig protektionismen organiserad annorlunda än såsom en klok kombination af alla särskilda intressen, som, när de föras tillsammans, bilda på sätt och vis ett allmänt intresse, kan jag icke förstå den fruktansvärda konsekvens, som drifver derhän att med protektionismens hjälp skydda äfven de särskilda näringar, som be Gud bevara sig för att blifva hjälpta på detta sätt. Den kommer att väcka djup förbittring. Det ur partisynpunkt riktigaste vore nog därför för oss att icke försöka göra något motstånd, att vi låte all denna oro, ångslan och farhåga för framtiden, som för närvarande rör sig inom vår industri och som snart skall förvandla dess tryck till ett djupt betryck, koncentrera sig till ett oväder, hvarunder följderna af det nya systemet snart sjelfva skulle kullkasta det. Men jag kan icke våga att drifva en sådan politik. Det rör här mycket för stora saker, mine herrar, och vi hafva icke rättighet att under en treårsperiod spela udda och jemnt om industriens tillvaro, såsom här nu göres. Ehuru förhållandena, ur partisynpunkt sedda, skulle bjuda oss att handla på nämnda sätt, anser jag, att vår moraliska skyldighet bjuder oss att, då vi hafva den öfvertygelse, att näringarna härigenom komma att lida ett fruktansvärdt afbräck, göra hvad motstånd vi kunna och ärligt säga ifrån: "efter som I viljen hjälpa de svenska näringarna, låten då bli att vidtaga åtgärder, som döda dem!"

Ty värr synes det blott hjälpa föga. Då industrierna förklara, att detta "skydd" blott skadar dem, hänvisa dem protektionisterna till framtiden och säga: "hjelpen kommer senare, och därför måsten I nu underkasta eder dessa tullar. Dessutom vilja vi uppamma företagsamheten i landet. Af edert tryck skola nya industrier framfödas". Men jag frågar: är det rätt att ställa dem, som redan hafva och som komma att lida af ett sådant tryck, i en ställning, som nästan gör, att de sjelfva önska sig, det de aldrig varit födda?

Den, som har reda på, huru våra mekaniska verkstäder varit ställda under de fem sista åren, skall sannerligen icke gerna vilja öka de svårigheter, hvarunder de arbeta. Det är sant, att fartygstullen är satt såsom en uppmuntran åt verkstäderna, såsom en premiering af fartygsbyggandet; men dels hafva vi redan visat, att

den alls icke kan gagna dem, dels veta vi, att denna tullsats endast är hitsatt såsom ett tröstande och lugnande argument för jerntullarnes påläggande, en beskattning, som verkstäderna blott med farhågor för sin existens kunna emotse. Derför motsätter jag mig lika bestämt belöningstullen som beskattningstullen. Den förra skulle dessutom ohjelpligt skada rederinäringen, och ju mera den lider, dess mer lider skeppsbyggnadsindustrien. Dessa båda näringar hafva absolut samma intressen; det är omöjligt att verkamt gynna den ena på den andras bekostnad.

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Efter som den ärade talare, som här uppträder som bevillningsutskottets målsman, frammanat de mekaniska verkstäderna att tala och vittna för fartygstullen och mot rederinäringen, hvilken förklarat, att den icke kan underkasta sig den tullen, vill jag å dessa verkstäders vägnar försäkra, att vi *icke* hafva något gagn af tullen, och att det näppeligen finnes *någon* bland dem, som önskar den införd. Den svenska fartygsbyggnadsindustrien är nu så stor, att den producerar långt utöfver vår konsumtion; den måste numera arbeta äfven för utlandet, om den vill lefva. Under sådana omständigheter kan den icke hafva någon glädje af tullen, hvilken genom sina öfriga tullkonsekvenser i stället kommer att blifva ett fruktansvärdt hinder för hela denna industris utveckling.

Jag yrkar afslag å den föredragna punkten i utskottets betänkande.

Herr O. Melin: Den siste talaren har ytterligare visat, huru ensidigt utskottet gått till väga, då det endast fäst sig vid vissa utlåtanden i denna fråga, i stället för att det bort höra alla skeppsbyggerier i saken. Jag vill härtill endast lägga, att jag fortfarande anser, att utskottet handlat orätt derutinnan, att det icke heller tagit någon hänsyn till rederiernas ställning till frågan och hört de mest sakkuniga bland dem, ty det är de, som mest betungas af den föreslagna tullen.

Herr Boström har sagt, att det exempel jag anført ej vore egnadt att gifva den rätta uppfattningen af frågans verkliga innebörd, då jag endast talade om passagerarebåtar, men icke om lastbåtar. Med anledning häraf vill jag nämna, att jag dermed just tagit hänsyn till lastbåtar af såväl det ena som det andra slaget. Ty jemväl de 2 passagerarebåtar, jag åsyftade, äro sådana, som hufvudsakligen äro lastbåtar, men hafva åtskilliga passagerarebeqvämligheter och lasta mellan ett tusen till tolf hundra tons. Min beräkning är alltså riktig, och jag vidhåller att tullen under den af mig gjorda förutsättning verkar med 40 å 50 kronor per ton, lika väl som att en ångare till ett värde af 300,000 kronor skulle i sin helhet fördyras med 30,000 kronor. Således håller icke den anmärkningen streck, hvilken herr Boström gjort mot mitt förra anförande. Jag skall icke vidare upptaga kammarens tid.

Herr Brodin: Med anledning af ordförandens i bevillningsutskottet yttrande, att man kunde använda svensk materiel för fartygsbyggnad, i hvilket fall smäckrare dylik plåt vore lika god

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

som tjockare engelsk plåt, och att man härigenom kunde få fartyg lika billigt gjorda i Sverige som i utlandet, vill jag upplysa honom derom, att detta är ett misstag. Den första förutsättningen för att ett fartyg skall kunna uppträda å verdensmarknaden är, att den måste hafva s. k. klass. Klassificeringsbolagen, engelska Lloyds och franska Veritas m. fl., hafva i detta afseende uppgjort reglementen med tabeller i minsta detalj, med bestämda uppgifter i fråga om dimensioner för så väl spant och plåt m. m. som ankare, kettingar o. s. v. I dessa reglementen finnas fullständiga beskrifningar på, huru fartyg skola hopsättas och byggas m. m., och deri finnes intet undantag för svensk materiel och ingen skilnad mellan svenskt och engelskt stål. För öfrigt begagnar jag tillfället att upplysa derom, att den gamla inbillningen, att skilnaden mellan svensk och annan materiel skulle vara så stor, nu börjat blifva urmodig, åtminstone hvad stål beträffar. Uti England tillverkas numera stål till billigare pris än i Sverige och dock jemförligt i godhet med det svenska. Om man pröfvat det engelska stålet, skall man finna, att det är lika godt som det svenska. Detta gäller åtminstone den vanliga plåten. Den svenska jernplåten är deremot synnerligen öfverlägsen den engelska. Men hvad som numera hufvudsakligast användes till byggande af fartyg är stål. Till en del kan man ju också använda jernplåt, såsom till exempel till skottinredningen af fartygen m. m. Då det engelska jernet är hälften så dyrt som det svenska, lämpar det sig mycket väl dertill. Hvad kettingarne beträffar, förhåller det sig på samma sätt med dem. De svenska äro bättre i fråga om hållfasthet och seghet än andra, men äfven de engelska, som mycket användas till fartyg, äro underkastade sådan pröfning, att man icke kan använda det vanliga slaget af engelskt jern till dem. Beträffande slutligen den svenska kettingens afslitningsstyrka, är den nog starkare än den engelska, men den senare rostar icke så mycket som den förra.

Ordföranden i bevillningsutskottet framkastade äfven något derom, att det skulle komma något efter det, som nu finnes, hvilket skulle förtaga den skadliga inverkan, som tullen till en början till äfventyrs kunde medföra, och han nämnde dervid något om premieringssystemet. Han nämnde ock Amerika. Hvad detta land beträffade, trodde han, att tullskyddet der icke haft någon skadlig inverkan på sjöfarten. Det är verkligen ledsamt, att jag icke för tillfället har på mig sifferuppgifter, som skulle kunna vederlägga detta hans påstående, men det kan äfven den allra minsta kännedom om förhållandena i Amerika, med dess höga tullsatser i detta fall, göra, hvarför jag anser det öfverflödigt att dermed upptaga kammarens tid. Han visade oss emellertid, att vi i premieringen hade en sorts räddningsplanka, och att den allra skarpaste protektionist skulle gifva sitt bifall till denna premiering. Utan tvifvel måste äfven vi slutligen komma dit, om denna höga tull åsättes våra fartyg. Under sådana omständigheter kan således icke mitt uppträdande få någon färg af partiskhet, ty den vinst, jag skulle hafva af premieringen, komme att gå till flera

tusen kronor om året. Såsom vi veta, har sjöfartsnäringen under den sista tiden varit mycket tryckt. I Frankrike och sedermera i Italien infördes för den orsakens skull premieringssystemet, med anledning hvaraf sedermera en del rederibolag bildades med beräkning att göra goda förtjenster genom premiernas erhållande. Just på grund af det lagstadgande, som i Frankrike infördes om premieringen, och hvarom ordföranden i bevillningsutskottet talade, byggdes der en stor mängd fartyg, men verkstäder funnos icke i Frankrike till tillräckligt antal, utan fransmännen måste i detta fall vända sig till utlandet. Ett faktum är, att många fartyg beställas i England, men en skotsk firma anlade skeppsvarf och bedref skeppsbyggeri i Frankrike med engelska ingenjörer och arbetare och tog den största premiering, på grund af den nyss anförda lagen. Jag hemställer till herrarne, om Frankrike under sådana omständigheter hade någon nytta deraf.

Premieringssystemet har vidare åstadkommit en sådan konkurrens mellan de olika bolagen, att bolag, som grundats till följd af dessa premier, icke lyckats erhålla påräknade förtjenster. Om vi nu åsätta denna tull, så kommer premieringen efter, och till sist måste nationen bekosta denna. Man tager då från den fattige för att understödja en enskild affär, det kommer till slut att gå på samma sätt som med i flera länder begagnade premiering å socker: man tillsätter en kongress, och resultatet blir upptäckten, att det gagnat till intet, och öfverenskommelse träffas att borttaga premierna. Jag har ansett mig skyldig att påpeka detta, då jag har kännedom om, att det i den svenska sjöfartshandteringen mer än inom andra näringsgrenar är kunskapen om affärens skötsel, som gör den möjlig i den enes och omöjlig i den andres hand. Här finnas en mängd faktorer, som utöfva inverkan på denna handtering. Fördelaktiga fartyg, den rätta traden, att så ställa fartygens resor att de inträffa den rätta tiden på lastningsplatser med mångfaldiga andra förhållanden, som i väsentlig del inverka på affärens vinst eller förlust. Sakkunskapen måste finnas, eljest hjälpa inga premier. Af dessa skäl böra vi icke åsätta fartyg tull. Jag yrkar således afslag på utskottets förslag i denna punkt.

Herr Sandwall: Vid sitt föregående uppträdande i denna fråga påstod herr Brodin, att vi kunna konkurrera med utlandet i skeppsbyggeri, och det är också enligt min mening särdeles önskligt, att vi söka sträfva derhän. Men den tull, sade han, som nu är föreslagen på förädladt jern — en vara, som i stor skala användes vid skeppsbyggnad — är afsedd att upphjelpa vår jernindustri, och om denna tull går igenom, så kommer det att bereda stora svårigheter för vårt skeppsbyggeri. Men senare yttrade samme talare, att den industri, som icke är naturlig för vårt lands förhållanden, icke bör upphjelpas. Detta står, såsom det synes mig, i strid med hans föregående påstående, att vi kunna täfla med utlandet, och jag kan icke finna, att skeppsbyggeriet är en för Sverige onaturlig industrigren, i synnerhet som Sverige eger det bästa material, man för sådant ändamål kan önska sig. Herr Herslow åter för-

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

står jag, då han vill slopa denna tull, ty det är en naturlig följd af hans åsigt om jerntullen och hans tullpolitik i allmänhet, ty om tullen å fartyg afslås, torde äfven tullen å sådana jerneffekter, som användas vid fartygens byggande, få dela samma öde. Jag för min del anser det vara viktiga skäl för, att vi till skydd åt våra jernverk antaga den föreslagna tullen på fartyg.

Herr Lindmark: Det är alltid svårt att uppträda i frågor sådana som denna, och ännu svårare efter en så framstående talare som herr Herslow. Åsigtorna kunna under för handen varande förhållanden svårigen undgå att taga färg af partiståndpunkten; och lär detta gälla så väl herr Herslow som mig.

Hvad som en gång för ett par år sedan väckte min uppmärksamhet, var en redogörelse i den engelska facktidningen Engineer för ett samtal Cavour hade haft med en föreståndare för ett smärre reparationsvarf i Italien, der endast obetydliga nybyggnadsarbeten förekommo. Italien hade då under de fem år, som föregingo slaget vid Lissa, utbetalat omkring 300 millioner frances för att utveckla sin flotta, och detta nästan uteslutande till utländska verkstäder. Han stälde till honom den frågan: "kunna vi icke bygga våra fartyg vid inhemska verkstäder?" "Jo", svarade den tillfrågade, det kunde möjligen låta sig göra, men vi hafva icke den kapitalstyrka, som för sådana företag är nödvändig, och ej heller hafva vi rönt den uppmuntran från enskildes eller statens sida, att vi kunnat och vågat förbereda oss på att mottaga sådana större uppdrag. Näväl, sade Cavour, jag skall låta beställa fartyg hos eder och lemna eder det understöd jag förmår, men jag vill hafva fullt ärliga pris.

Jag anser denna episod vara ett argument mot herr Herslows påståenden. Nu vet en hvar, att Italien bygger sina krigsfartyg inom landet och frigjort sig från England, med undantag för kanonerna och pansaret, som ännu måste tillverkas i England eller Frankrike, och Times beklagar i en artikel djupt detta förhållande, att den italienska marknaden på detta område gått England ur händerna. Tyskland, som till en början lät bygga några örlogsfartyg i England, bygger nu sina örlogsfartyg likaledes uteslutande inom eget land och utan att taga material utifrån. Så omhändertaga dessa länder sin inhemska industri och visa sig måna om dess utveckling. Jag vädjar till dem, som stå på den motsatta sidan; huru hafva vi under de förgångna åren handterat vår? I Tyskland har, enligt hvad för mig uppgifvits, icke byggts en enda mil jernväg, hvars materiel icke varit tillverkad inom landet.

Nu säger herr Herslow: "när vi måste arbeta för utlandet, hafva vi ingen nytta af tull, den är tvärtom till skada". Tillåt mig fråga, om det finnes någon industri, hvilken förtjenar detta namn, som icke arbetar äfven för utlandet. Allt skydd skulle ju vara onödigt, om detta yttrande af den sistnämnde talaren vore sant, och dermed vore ju hela tullstriden afgjord. För att vår industri skall kunna bedrivas med framgång måste väl den liksom i utlandet drifva stor tillverkning till möjligast låga pris.

Man säger att fartygsprisen skulle höjas genom den föreslagna tullen; låt så vara, men är det sant, att ett ångfartyg om 1,200 ton kostat inköpt i England, 300,000 kronor, då betalar köparen för mycket, ty i England bygger man ju sådana fartyg för 10 pund sterling per ton. Man har icke tagit i betraktande den stora utveckling i förening med högst betydligt nedsatta pris, fartygsbyggandet under de senare åren undergått. Ett fartyg, som för tio år sedan stod i pris till 24,000 pund sterling, kostar, enligt en uppgift i en engelsk tidskrift, nu icke mer än 14,000 pund sterling. De moderna uppfinningarna hafva gjort all tillverkning billigare, jemte det att samtidigt dermed fartygens lastdrygheit ökats på samma gång kolkonsumtionen minskats, såsom exempel hvarpå kan anföras, att en handelsångare af äldre modell om 3,000 ton för längre resor måste medföra ett kolförråd af 2,200 ton, medan för last endast återstod 800 ton. På moderna ångare äro dessa siffror omkastade. Skola icke vi kunna tillgodogöra oss detta äfven här i Sverige, om uppmuntran lemnas, och skall icke den inhemska konkurrensen såmedelst kunna hålla den utländska inom behöriga gränser. Jag håller mig nu endast till fartygsbyggandet och antager, att detta med det föreslagna skyddet skall stå sig.

*Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)*

Sjelf är jag icke intresserad i någon mekanisk verkstad och är således ingen auktoritet i dithörande frågor, men en framstående man, herr Ollman, som i detta hänseende är en verklig auktoritet, öfverensstämmer med mig i denna fråga. Jag kan icke tro, att alla dessa dystra bilder och dessa föreställningar om skeppsbyggeriets undergång hafva det minsta skäl för sig. Det har alltid klagats öfver, att de mekaniska verkstäderna inom vårt land icke hafva något skydd och icke rönt den uppmuntran, som de förtjänat med den energi, de utvecklat. Beträffande deras förmåga att tillgodose vår sjöfart med allt hvad den af sådan tillverkning kräfver, anser jag våra svenska verkstäder stå lika högt som de flesta utländska.

Vi hafva ett bolag i Stockholm, som eger många ångfartyg: det är Stockholms ångfartygsrederibolag, och detta bolags fartyg äro samtliga byggda vid svenska verkstäder. Det hade till en början att uthärda en skarp konkurrens här i Stockholm med engelska ångbåtar; men genom god sammanhållning af många intresserade personer har det nu fått trafiken i sina händer och undanträngt de engelska fartygen. Allt detta gör att jag anser de 10 procent tull, som här äro ifrågasatta, icke komma att i hela sin utsträckning utkrävas af dem, som bygga ångfartyg i Sverige, och att desse, som vilja hafva hållbara båtar, handla klokt, om de bygga sina fartyg med svensk plåt. Den som sett, hur den engelska plåten ser ut efter en grundstötning, hur den är söndersplittrad som ett glas, den vill nog hålla sig till den svenska plåten, om icke för annat så åtminstone för ångfartygsbefälets och besättningens säkerhet. Jag tror således, att man med godt samvete kan rösta för bifall till utskottets förslag i denna punkt.

Skulle någon af de föreslagna följderna inträffa, så kunna ju förhållandena åter ändras, ty beslutet gäller ju icke all framtid;

Ang. tull &
fartyg.
(Forts.)

men när jag för min del tror, att det land, som icke vill skydda sin industri, går utför, vågar jag förorda utskottets förslag.

Herr Rundbäck: Jag ber att få göra ett inlägg i denna fråga. Jag vill nemligen erinra om, att här i Sverige för ett par år sedan gjordes en beställning vid Lindholmens verkstad af ett ångfartyg, som var bestämdt för fart på Svarta hafvet, till ett pris af mellan 3 och 400 tusen kronor. Tullen i Ryssland kostade för detta fartyg 35,000 kronor. Samtidigt med denna leverans afslöt ångfartygsbolaget Svenska Lloyd köp om fyra stycken ångfartyg af ungefär samma storlek och för samma trade till billigare pris med en firma i England. När nu den svenska fartygsbyggaren fick betala en så dryg tull i Ryssland, och de svenska rederierna kunna köpa lika stora fartyg från England för billigare pris, så hemställer jag, huru vida det icke varit lyckligt för arbetaren, för verkstäderna och för vårt skeppsbyggeri i allmänhet, om den svenska skeppsbyggaren fått leverera dessa fyra fartyg till det svenska ångfartygsbolaget. Denna lilla faktiska händelse har jag velat meddela; och då nu Första Kammaren bifallit förslaget i denna punkt, hoppas jag att Andra Kammaren gör detsamma.

Herr Herslow: Det är fullt befogadt, hvad den ärade tälaren på jönköpingsbänken nyss sade, att det vore märkvärdigt, om icke skeppsbyggeriet skulle vara en för Sverige naturlig handtering; "hvarför", tillade han, "då frukta, att icke den skall kunna förse oss med de fartyg landet behöfver?" Ja, den är så naturlig, att den kan leverera oss alla de fartyg, vi sjelfva kunna använda, och bygga en god del derutöfver för utlandet, om den får utveckla sig under naturliga förhållanden; men hvad vi frukta är, att den under de konstlade förhållanden, som nu genom tullar skola tillskapas, skall qväfvas i stället för att uppmuntras; just därför att den är naturlig, mår den bäst i naturlig frihet.

Min ärade vän på stockholmsbänken rättade en väldig auktoritet mot mig, då han citerade Cavour. Jag fruktar emellertid, att jag måste i stället vända Cavour mot herr Lindmark. Jag kan mycket väl begripa, att Cavour under dåvarande förhållanden var protektionist, och då jag på samma gång medgifver, att han var kanske den störste statsman vårt sekel haft, så må det vara ett erkännande åt den protektionistiska sidan, att jag inrymmer den möjligheten af äfven den högsta intelligens. Men huru tedde sig denna fartygstullfråga för honom? Italien var ett land, som stod på väg att blifva en stormagt, som behöfde utveckling i alla riktningar, icke minst af sin sjömagt och sin flotta. Detta land var i allo beroende af engelska verkstäder både för sin handels- och sin örlogsflotta. Det gälde då att äfven med uppoffringar skaffa en inhemsk industri, som kunde om möjligt förse handelsflottan med dess behof, men framför allt åstadkomma krigsfartyg; ett land, framför allt en stormakt, kan icke undvara en sådan inhemsk industri. Italien behöfde fartyg, men hade inga verkstäder. Vi hafva verkstäder för byggande af vida flera fartyg än vi behöfva.

Frågan förelåg för Cavour i en helt annan form än för herr Lindmark.

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Jag kan förstå, om man ur synpunkten af det system, herrarne tillhöra, kan draga en sådan konklusion: vi hafva en så svag skeppsbyggnadsindustri och så få verkstäder, att vi måste underkasta oss att betala högre pris för hvad som bygges, och att våra rederier någon tid få bära extra bördor, för att alstra fram nödigt antal svenska verkstäder. Men våra verkstäder äro numera så många och så utvecklade, att de icke blott någon gång kunna arbeta för utlandet, utan att de måste hvarje år göra det, om de icke skola nödgas afskeda en god del af sina arbetare, såsom nog ty värr ändå hänt under de sista åren, då skeppsbyggeriet legat så nere i hela världen, att till och med halfva antalet af de stora, vid Clyde belägna verkstäderna måst stängas. Finge vi nu blott lefva under naturliga och af tullexperiment ostörda förhållanden, så kunde man hoppas, att vi ock skulle komma med, då det blir lifligare ute i världen; men nu fruktar jag, att hvilka friska vindar, som än snart komma att blåsa derute; så har ni stängt oss inne, och här i landet komma vi att kämpa med hvarandra för lifvet, en bältespännarekamp, åtsnärjda af den läderrem, ni spänt omkring oss.

Ett par uppgifter af samme talare kan jag icke undgå att bemöta, såsom icke varande faktiska. Då den ärade talaren nämnde, att Tyskland byggt hvarenda mil jernväg af egen materiel, så ber jag om ursäkt, om jag nödgas säga honom, att förhållandet ej är så; det är stora quantiteter engelsk materiel nedlagda i de tyska banorna, ehuru nu under de senare åren ansträngningar gjorts för att använda uteslutande tysk materiel. Dervid är dock den stora skilnaden, att vi för vårt inhemska råämne, det svenska jernet, kunna betinga ett helt annat pris, om vi sälja det såsom sådant i utlandet, än de kunna för sitt tyska jern. Det jern, hvaraf de göra sina räls, är sådant, som äfven efter det lägsta rälspris finner en fördelaktig användning. Hos oss deremot är frågan, huru vida icke vi måste förlora en stor del af råämnets verkliga värde, om vi skola försälja det i förädlad form såsom räls till det pris, hvartill England och Belgien sälja sina räls.

Slutligen sade han, att man kan få fartyg byggda i England för 10 pund sterling per ton. Detta bör för våra rederifirmor, som föra ett tynande lif, vara ett ljufvigt och gladt bådskap; jag förmodar att de af kammarens ledamöter, som reda i skepp, skola, när vi gå härifrån, genast bilda ett bolag för inköp af fartyg efter den prisnoteringen. Och för egen del skulle jag vara mycket tacksam, om de ville inrymma mig en så stor andel som möjligt i denna affär. Jag är öfvertygad, att herr Lindmark eller det engelska verkstadsbolag, i hvars namn han talat, skall ofördröjligen få mycket stora ordres.

Herr Lundberg: Jemte det jag instämmer i yrkande om afslag å utskottets hemställan i förevarande punkt, anhåller jag få fästa uppmärksamheten derpå, att, ehuru utskottet sjelft anfört,

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

att "med afseende å ganska ofta förekommande inköp för reparation af främmande fartyg, som strandat på våra kuster", icke borde bestämmas någon obillig eller oskäligh till å fartyg, skulle likväl så blifva förhållandet genom bifall till ett förslag, som upptager tullafgift å fartyg med tio procent af värdet, under det att, enligt hvad utskottet uppgifvit, i Danmark är för fartyg bestämd tull af endast tre procent af värdet. Om utskottets förslag antages, skulle till följd deraf, emot hvad väl varit åsyftadt, för svenskar vid täflan med danskar inköp af strandade fartyg högligen försvåras. På grund särskildt äfven här af anser jag utskottets förslag böra ogillas.

Herr Schöning: Herr talman, mine herrar! Om denna punkt af bevillningsutskottets förslag nu skulle gå igenom, skulle enligt utskottets ordförandes yttrande de, som sysselsätta sig med byggnad af fartyg, tillskyndas en fördel, som är väl behöflig. Men hvilka tillskyndas då skada? Jo, skeppsrederierna. Skall man gynna den ena näringen och låta den arbeta på den andras undergång? Jag kan icke fatta detta, och skulle hellre vilja tillämpa det gamla ordspråket att låta kyrkan stå midt i byn.

Jag medgifver, att våra verkstäder, som bygga fartyg, och för öfrigt alla, som sysselsätta sig med jernindustri, lida under betryck, men i synnerhet rederierna lida svårt.

Det är en känd sak, att det fins en massa penningar i Sverige fastlåsta icke blott i segelfartyg utan ock i gamla ångbåtar. Bolag hafva bildats, som stå på branten af undergång, men man försöker år efter år strida emot olyckan, och huru skall det kunna ske med framgång? Jo, genom att skaffa sig de billigaste och ändamålsenligaste fartyg.

Sjöfarten sönderfaller i olika grenar. En del bedrifves med stora och dyrbara fartyg, afsedda för varu- och passagerarefrakt; en annan branche är afsedd för de tyngre och gröfre artiklar, som skola föras från land till land, och såsom vi veta exporterar Sverige mycket trä och intager mycket stenkol.

Till detta trä behöfvas stora och billiga fartyg, och våra rederier hafva uppoffrat sin sista skärf för att hålla i hop ett bolag, som varit färdigt att gå i kull, och försökt detta genom inköp af billiga och ändamålsenliga fartyg för den gren, jag sist omnämnt. Kan man billigtvis förneka dem det? Jag säger icke detta för att klandra hvad bevillningsutskottets ärade ordförande nyss nämnde, men skall man för att den ena näringen skall få nytta, stjelpa den andra.

Jag kan icke finna detta, synnerligen som den näring, man vill stjelpa, är ännu mera i behof af hjelp än den andra, och huru går det, om icke det fins några skeppsredare? Hvilken vinst tillskyndas då de der bolagen, som skola skyddas?

En talare på stockholmsbänken har erinrat om de framsteg, våra mekaniska verkstäder på senaste tiden gjort. Det är ett glädjande tidens tecken, men han vet bäst, att Sverige ej är en na-

tion, som är ny i att bygga fartyg, vare sig segel- eller jernfartyg.

Han har sjelf för öfver trettio år sedan — efter hvad jag vill minnas — fört en af syskonbåtarne Thule och Berzelius på Norrland, dessa båtar, som på sin tid utgjorde en prydnad för vår ångbåtsflotta och ett bevis på hvad svenska verkstäder kunde åstadkomma. Den ena af dem har till och med besökt en verldsutställning i London. Huru man än ser denna sak, huru man än vill bemöta den, kan jag — såsom jag tvenne gånger förut nämnt — ej finna annat, än att tull på fartyg skulle möjligtvis hjälpa några få, men stjelpa ännu flere och stjelpa en näring, som ej blott är en af de aktningssvärdaste, utan äfven en af dem, hvarigenom Sverige kommit så fram i världen, att vi der stå såsom en af de berömdaste nationer.

Herr talman! Jag har den äran anhålla, att den föreslagna tullen på fartyg måtte afslås.

Herr O. Melin: Som här talats om, att man i England kunnat under de senare åren köpa fartyg ovanligt billigt, och herr Lindmark antydde, att mina priskalkyler varit vilseledande, vill jag endast nämna, att jag har reda på, att man på senaste tiden, de senaste veckorna till och med, från England inköpt ångbåtar, der priset till följd af de tryckta konjunkturerna stält sig till omkring 10 pund sterling per ton, kanske obetydligt derunder, men ungefär så. Den båt, jag nu tänker på, är emellertid 15 år gammal; huru den i öfrigt är beskaffad, vet jag icke. Rederiet, som köpte densamma, betalade, som jag tror, c:a 120,000 kronor. Men det fins en massa sådana gamla båtar, som rederier vilja realisera, och har jag blott kontanta penningar, så kan jag få i den vägen till underpris hvad jag vill. Skall man åter beställa en båt i England på den bästa verkstaden, med alla möjliga nutidens fordringar på maskiner, inventarier etc., så blir priset helt annorlunda. Jag tror att vi härmed kunna gå ifrån frågan om priset.

Herr Brodin: Med anledning af hvad som yttrats från jönköpingsbanken, vill jag säga några ord. Jag protesterar emot, att jag skulle hafva sagt, det sjöfartshandteringen vore en för oss onaturlig handtering. Tvärtom har jag alltid ansett, att densamma är den för oss naturligaste, och, om jag kom att nämna "onaturlig näring", var det i fråga om premieringssystemet. Det må äfven förlåtas mig, om jag kallar onaturlig en sådan näring, som ej kan lefva utan premier. Men, som sagdt, sjöfartsnäringen anser jag, om den får i fred utveckla sig, för en naturlig näring för Sverige.

Likaledes nämndes något om de svenska verkstädernas uppföringar, om de skulle konkurrera med utlandet. Med anledning deraf skall jag taga fram ett exempel, som jag för tillfället har till hands. För vår svenska flottas räkning beställdes en minbåt, "Hugin", i England, som kostade 10,000 pund sterling. Efter modell af denna med några små detaljförändringar byggdes vid Bergsunds verkstad tre dylika båtar, men dessa betingade blott ett

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

Ang. tull å
fartyg.
(Forts.)

pris af 135,000 kronor för hvarje. 10,000 pund sterling motsvara ungefär 180,000 kronor, och då kunna herrarne sjelfva räkna ut, huru mycket billigare Bergsundsbatarna blefvo byggda. Detta exempel på, huru vi verkligen kunna konkurrera med engelska firmor, är så mycket mera bevisande, som den afsedda engelska firman endast bygger sådana båtar, då deremot Bergsunds verkstad, som emottager beställningar af hvarjehanda slag, byggde dylika minbåtar för första gången.

Så är det med allting. Våra verkstäder äro så många och stora, att de ej på något vis kunna få sysselsättning, om de ej äfven sökte vinna marknad utomlands. Men huru skulle det vara möjligt, om, då man t. ex. bygger båtar till Ryssland och måste betala importtull i Ryssland, vi då på samma gång skola erlægga tull i Sverige på det material, som behöfs dertill. Det blir då dubbel tull och omöjligt att under sådana förhållanden konkurrera med utlandet. Det blir för mycket, mine herrar!

Vidare var det en talare på stockholmsbänken, som talade om billiga pris "per ton" på fartyg. Då ber jag få upplysa, att man skall fara varsamt med citat af siffror och "pris per ton", om man tager dem ur tidningar och tidskrifter. Under de gångna åren har det varit öfverflöd på fartyg, dels nya dels gamla till salu. Anledningen dertill har varit den, att spekulanter kontrakterat om byggande af ett fartyg, fartyget har byggts, beställaren har måst göra cession, och konkursmassan, som ej brytt sig om att betala resterande köpeskillning å fartyget, har sålt det till billigt pris. Men detta pris noteras så olika, t. ex. pris per ton net register, per ton gros register, per ton builders measurement, per ton lastkapacitet o. s. v. Man bör således ej tala om pris per ton vid en diskussion, om man ej närmare gör reda för, hvilket beräkningssätt begagnats.

Här har äfven talats om, att de svenska verkstäderna behöfva uppmuntran. Ja, må de uppmuntras! De behöfva den uppmuntran att få vara i fred och arbeta sig fram såsom hittills under konkurrens med andra, ty jag påstår, att våra verkstäder *kunna* konkurrera med de utländska. Men de måste taga ett steg till: de måste lära sig sälja och lägga an på specialtillverkning. Det är ej nog att göra så och så många hästkrafters bogserbåtar, ångslupar och dylikt om året. De måste söka skaffa sig den bästa konstruktion å sina fartyg, vana arbetare, förbättrade arbetsmetoder m. m. I den stilen måste det gå. Jag upprepar det, vi måste ligga i, lära oss att sälja, skaffa oss allt större och större marknad!

Då jag af herrarnes rop på proposition finner, att herrarne äro otåliga, vill jag be eder om ursäkt, att jag så länge upptagit er tid, men ni få ej förundra er öfver, om jag varit ihärdig i denna sak. Jag är nemligen uppfödd vid denna handtering och har sedermera under 25 års tid allt mer och mer arbetat mig fast vid den samma och är ännu den dag som är på det varmaste fäst vid den. Det är både skeppsrederi och skeppsbyggeri, jag drifvit och drifver. Jag har icke blott varit ingenjör och såsom sådan reparerat

*Ang. tull å
fartyg.*

och byggt åt andra, så att det varit mig likgiltigt hurudana fartyg jag levererat, endast jag fått min betalning och andra betalt för min oerfarenhet eller okunnighet — utan jag har äfven byggt fartyg för egen räkning, byggt på förlag, jag har skaffat intressenter i företag för samma sak — jag har på alla möjliga sätt försökt hålla min handtering uppe. Och min enda äregirighet har varit, att den dag en gång skulle komma, då jag af svenskt material kunde bygga fartyg, som kunde med fördel säljas på världsmarknaden och sälunda utvärda konkurrens med andra utländska skeppsbyggare. Det har varit så att säga mitt lifs mål. Nu komma herrarne och vilja "skydda" mig och derigenom korsen i mina framtidsplaner, afbryten min verksamhet, tvingen mig att uppsäga mina arbetare, som under 15—20 års tid af mig fått arbete, vid hvilket de lika innerligt som jag sammanväxt, drifven mig till att nedlägga den handtering, åt hvilken jag hittills offrat alla mina krafter och egnat all min sträfvan — allt under det vackra tillropet: "nu är ni skyddad!"

Ursäkten mig, mine herrar, att jag under sådana förhållanden och då allt hvad jag eger och alla mina intressen äro knutna vid denna fartygshandtering, velat kraftigt protestera emot det "skydd", ni vilja gifva, då detta skydd kan blifva min och många andras ruin!

Öfverläggningen var härmed slutad. Enligt de gjorda yrkandena gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å densamma; och fann herr talmannen den förre propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes och företogs i enlighet med följande nu uppsatta och af kammaren godkända omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 22:dra punkten af dess betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit så väl utskottets nämnda hemställan som de i ämnet väckta motionerna.

Omröstningen utföll med 116 ja och 88 nej; varande utskottets hemställan alltså af kammaren bifallen.

Den vidare föredragningen af ifrågavarande betänkande uppsköts till kl. 7 e. m., då detta sammanträde komme att fortsättas.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 4 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.